

ELŐFIZETÉS

BELYEM:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-basábos peút sor egyszer 20 fill.
 minden következónél 16 fillér.
 Nyílttér peút sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesülé-
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Péntek, november 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- A lóvasut megváltása.
- Nyugodt a helyzet az aradi Kamara területén.
- Milyen lesz az özvegy nők otthona?
- Fertőzést terjesztő török foglyok.
- Oroszország a béke mellett.
- Greén Nándor a belügyminisztériumban?
- A Forgalmi Bank kulissza titkai.
- Obstruáló aradmegyei község.
- Makao parti a budapesti Karambol Körben.
- Tarkaságok.

A trónörökös a német császárnál.

Arad, november 21.

A külsőségek, sajnos, nem olyanok, hogy meg tudnák nyugtatni a háborútól féltő közvéleményt. A bolgárok és a törökök között fegyverszünet állott be. Szerbia végre ráadta a fejét, hogy a prizrendi osztrák-magyar konzul ügyét tisztázza. És ezek után is Berchtold külügyminiszter a várban a hadügyminiszterrel, a bécsi német meg olasz nagykövettel folytat tárgyalásokat. Ma pedig igen komoly jelentőségű esemény vonja magára az európai diplomácia figyelmét: Ferenc Ferdinánd trónörökös Vilmos császár látogatására Berlinbe utazott.

Bizonyos, hogy háborus időkben az államfők között az egyszerű udvariassági látogatásoknak nincsen célja. Ferenc Ferdinánd trónörökös utjának hivatalosan se fognak ilyen színezetet adni. A trónörökös utja kétségtelenül a szerb-osztrák-magyar konfliktussal van összefüggésben. A találgatások legfőleg a körül indulnak meg, hogy mi volt a közvetlen oka a trónörökös

utazásának, — és később, hogy milyen eredménnyel tér vissza Berlinből.

A legmakacsabb optimisták se hihetik, hogy a Szerbiával való háborus veszedelem ki van küszöbölve. A prizrendi konzul ügyében tanusított viselkedés mutatta, hogy sem az osztrák-magyar monarchia kétségtelen tulereje, se pedig a hármasszövetség együttes föllépése nem tudott nagyon hatni a szerb kormányra. És kitetszett ebből az epizódból, hogy Szerbia föltétlenül, minden ellenkező látszat ellenére és a hivatalos biztatás minden hiánya mellett bizik Oroszország segítségével. Az orosz kormány mindennap világgá röpit egy-egy cáfolatot békés érzelmeiről, sőt ma egyenesen megtorlást helyez kilátásba azok számára, akik a valóság ellenére mozgósítási híreket közölnek és terjesztenek. De a hivatalos kommunikék mellett az orosz politikában és az orosz társadalomban mindennap új megnyilatkozást talál a nagy szláv egység eszméje, amely Szerbia pártjára áll és amely hatalma alatt állónak képzei az osztrák-magyar monarchia szláv nemzetiségeit. Ebből az orosz hangulatból merit, úgy látszik, biztatást és erőt a szerb háborus párt, hogy az Ausztria-Magyarországgal való összeütkezést szinte keresse és kihivja.

A nagy bizonytalanságnak végét kell szakítani. Különösen sürgős ez most, amikor a fegyverszünet és az ennek nyomában esetleg várható békekötés után a Balkán-szövetség egyes államai között az osztozkodásra kerül a dolog. Még az sincs kizárva, hogy a zsákmány feldarabolása közben a falánk szövetségesek is összevesznek,

hogy nem tudnak megegyezni olyan várak, tartományok fölött, amelyeket az operáló seregek közül kettő, vagy három közösen ostromolt és vett be. De ezeknek a tárgyalásoknak során dönik el, most már elodázhatatlanul Albánának sorsát, az adriai kikötők ügyeit, Románia igényeit, amelyeket tudvalevően az osztrák-magyar monarchia támogat.

Amikor a helyzetnek a legnagyobb feszültsége bekövetkezik, a monarchiának tisztában kell lennie, hogy hányadán áll. A szövetségesei felől, különösen Németország támogatását illetően nincs kétsége s e miatt aligha kellett a trónörökösnek Berlinbe utazni. Valószínű tehát, hogy ezt az utat Oroszország mai és jövőendő magatartásának dolga tette szükségessé.

A békét remélnék már a mult emlékei révén is bizonyára új erőre kapnak ebből az utazásból. Az annexió krízise idején, amikor ugyancsak Szerbiával állottunk szemben és a mikor ugyancsak Oroszország aknamunkája veszélyeztette a békét, egy német császár határozott föllépése tette el a háboru kitörését. Azóta sok minden történt, főként sok olyan, ami Szerbia józanságát csökkentette, — de változatlan maradt a német császárnak hozzánk való viszonya és bizonyára nem fogyott meg a diplomáciai tekintélye, a melynek abban az időben sikerült rendet teremteni. Ha tehát az események ismétlődnek, a fegyveres összeütkezés elmarad.

A legközelebbi napok tehát döntőek lesznek a jövőendőre nézve. Ha európai háborura is kerülhet a dolog, ennek a sorsát is most határozzák meg. Sajátságos,

Fifirino első kalandjai.

Irtá: ifjabb Jeszenszky Sándor.

Fifirino lecsapta a könyvet, melyet épen olvasott. — Nem bírom tovább! — kiáltotta s valami sejtelmes erőtől üzeve, elrohant hazulról. Az utcára érve, elbódította a tavasz. A langyos szellő bársnyos puhasággal tapadt az arcához. A magasból leragyogó kék ég mosolyt varázsolta ajkára s a ragyogó napsugarak pirosra festették arcát. Az örömteljes meglepetés által üzeve, mosolygó ajakkal, kipirult arccal, kíváncsian rohant tova az ódon utcákon. Lassanként elmaradoztak a házak, a kerítések s Fifirino künn volt a domboldalon, az erdő szélén.

A délutáni napsugarak már szemben, vízszintesen özönlöttek be a kopár erdőbe s a messze levő fekete fatörzseket sárgásbarna fényűre festették. Ritka világos és ritka szellős volt most ez a lomb nem takarta erdő. A kopár ágak napsugaras oldalán zöld rügyeket csalt már ki a korai meleg. E sok apró rügyecske mintha finom, zöld fátyolként borult volna a kopár erdő fölé, nehogy megártson az erdő téli ködhöz szokott szemének az erős, fiatal tavaszi napsütés. Az enyhe szellő, megrészegülve azoknak az ibolyáknak és gyöngyvirágoknak illatától, melyeknek magvait ő maga szórta szét, vidáman ámborog a fák között ide és tova, ölelgetve és csókolgatva kérges törzsüket. Messziről ibolyát szedő gyermekek zivaja visszahangzott a hatalmas fák között.

Fifirino csodálkozva ment tova az erdőben,

mely olyan világos volt, mintha réten járna. Mint beljebb és beljebb tévedt a csöndesebb, titkosabb részek felé. Sietve, gyorsan haladt és lábai alatt recsegve törtek szét a lehullott, elszáradt ágak. Fáradtan, lihegve áll meg végül s hátát neki vetette egy hatalmas fatörzsnek. Figyelt, vajon idehallatszik-e még a város zaja. Semmi sem hallszik, csak a csönd zsongott körülötte, mint egy óriás tengeri kagylóban a levegő. Még jobban, a lélegzetét is visszafojtva figyelt. Semmi nesz, — de igen, valami halk zugás hallatszik nem is messziről. Valahol a közelben kél e hang. Igen, a földből. Nem! Nem! a fában szól? vagy a rügyekben. Igen, a rügyekben. De hiszen most a levegőben zümmög és az égből hallatszik. Mind erősebben tör elő ez a zaj. Az ifju élet ébredésének hatalmas ritmusa kiméletlen zakatolással jár be és ráz fel mindent. Fifirino gyámoltalan tudatlansággal állott ott. Érezte, hogy ifjusága öntudatra ébredve pár pillanat alatt megsemmisíti a gyermekkori sejtelmeket s hogy megy át ereibe az a hatalmas ziháló ritmus, melyben döng a föld s reszket a levegő. Érezte azt a szédült fokozást, amelyben az érpattanásig emelkedik ez az örült ébredés. Fifirino megdermedve állott — még egy pillanat és meghalok! — azt hitte, hogy ez már nem mehet tovább. Ebben a pillanatban mintha az egész világmindenség üvöltött volna fel egy szóban: „Szereltem!”

Csend lett. A nap leáldozott. Egy hűvösebb légáramlat felrezzentette az erdőt. Fifirino feleszmélt. Félig lehunyt szeme előtt elhomályosult a világ, karjait reszketve nyújtódzásra tárta s el-

szédült és megtántorodott. A szellő körülbelegte s pár kacér női formát lebbentve meg előtte, elszókött. Fifirino lelke tele követelő vágygyal, remegő szenvedéllyel, élő szerelemmel. Egyedül jött, de úgy érezte, hogy visszafelé nem lenne szabad már egyedül mennie. Valakit vezetnie kéne, valakit átölelve kellene vinni, kifelé e sötétül erdőből, a szabad mezőkre.

Elsötétült az alkony s este lett, mire kiért az erdőből s a domboldalon megállott. Feje fölött pár szalonka száll a könnyű légben. Alatta csillog a város. Milyen más ez a város most, mint azelőtt. Ma minden fénye vakító s minden sötétsége sejtelmes. Zaja mint valami bűbajos, izgató muzsika hangzik fel. Ez a város most a szerelmes remények városa lett.

Lépések zaja hangzik mögötte. Megfordul. Egy rózsaszínruhás nő halad az erdő felé vezető úton. — Ez az! ez lesz az a nő, akit szeretek! — mondja hangosan. Egy lépést tesz feléje, de megáll. Torka elszorul. Mintha szíve a torkában dobogna. Az álla reszket, lélegzete zihál. — Igen, őt fogom szeretni! — s hosszan nézi, de nem megy utána, majd megfordul s indul a város felé, derülten, vidáman, szerelmesen.

Másnap már korán reggel Fifirino az erdőt járja. Az éjszaka álmai csak megsokszorozták szerelmét. Hiába járt. Fáradtan ödöngött az erdei utakon késő estig, de a rózsaszínű nő csak nem jött. Harmadnap sem tudott nyugodni. Künn volt az erdőben. Kereste mindenütt, de ha arra gondolt, ha most tényleg jönne a várt ismeretlen, megijedt és szívdobogást kapott. Negyedik nap

hogyan egy idő óta minden békekötésnek nyomába új háború réme lép. Mikor az olasz-török békét kötötték, tört ki a balkáni háború, s az első napokban, a melyekben végre a Balkán békekötés lehetőségéről lehet beszélni, Szerbia és a monarchia új háborújának kilátásai állanak előtérbe. Vajon a világ békeje addig nem áll meg, a míg a háború újra végig nem nyargalt az egész földön? Vagy a nagy német Imperátor újra elég erős lesz, hogy elébe álljon és a lába toppantásával ezt a rémet a föld alá süllyesse?

A lóvasut megváltása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21.

A jövő hét valamelyik napján már pozitív adatok felhasználásával fognak tárgyalni Arad város képviselői az aradi Közuti Vaspálya megváltása ügyében. Mint ismeretes, ennek a város jövőjére nagy jelentőséggel bíró kérdésnek a megoldására a törvényhatósági közgyűlés Varjassy Lajos polgármester elnöklésével bizottságot küldött ki, amely legutóbb tartott ülésen csak arra szorított, hogy átvegye a Lóvasut Részvénytársaságnak azt a beadványát, amelyben ez kijelentette, hogy az esetre, ha a város a teherforgalomért 35,000 koronával, a személyforgalomért 25,000 koronával kártalanítja évente, akkor átengedi az üzemet. Továbbá megfelelő árért eladja a városnak ingatlanait is.

Lócs Rezső tanácsnok elnöklésével szűkebb körű bizottságot küldött ki, hogy ez közvetlen Lőcsen érintkezésbe a részvénytársasággal és szemérettől a forgalom fentartására szükséges adatokat. Lócs tanácsnok a megbízatásnak megkezdésén azt a kérdést intézte a vállalat vezetőjéhez: vajon miből keletkezik a 35000 és 25000 koronás évi bevétel és mekkora az az ingatlan, amelynek megvételét kéri a várostól? A társaság részéről ma érkezett be a felelet. A beadványban részletesen felsorolják és másolatban be is mutatják ama szerződéseket, amelyeket aradi cégekkel kötött a társaság teher szállításra és ugyancsak kimutatást terjesztenek elő a személyi szállítást illetőleg is, míg végül kijelentik,

vége, messze a fák között felvillant a rózsaszínű ruha. Fífirinó majd meghalt, úgy megijedt és úgy megörült egyben. Nem merte bevárni, halasztani akarta a találkozást, melyre teljesen készületlennek érezte magát. Folyton előtte futott, a fák között pár száz lépésnyire. Bárhogy akart gondolkozni azon, hogy mit csináljon, ha találkozik vele, nem jutott semmi eszébe. Szíve csak gyorsabban vert, arca csak pirosabb lett. Vége hősi elhatározással megállott. Be akarta várni. A rózsaszínű ruhás nő ezalatt mindjobban közeledett. Fífirinó egy fa mögé állt. Ugy találta, hogy ez biztosabb hely, így fogja bevárni. A nő itt fog elhaladni s ha az bár csak egy pillanatig tart is, oly nagy pillanat lesz, hogy tovább fog tartani, mint más közönséges pillanat s így neki lesz ideje a nőt jól megnézni, előlépni és megszólítani. A várt pillanat mindjobban közeledett. Fífirinó mind izgatottabb lett. Egyszeribe nagyon rosszul és nagyon gyengének érezte magát. A lába reszketett, úgy, hogy a fában kellett megkapaszkodnia. A szíve újra torkában volt, a feje szétdült, a gyomra émelygett. Tekintettel erre a rossz közállapotra, kénytelen volt az utolsó percben taktikát változtatni s lemondani a megszólításról, a mire valamivel jobban lett. Vége elérkezik a nagy pillanat. A nő jön és elhalad, Fífirinó nem bír magával, még jobban a fa mögé buvik, nem is nézi, hanem beleharap a fa kérébe. Csak ezután néz utána. Elcsodálkozik; ez nem az a nő, akit ő gondolt! Ez nem látszik elég fiatalnak sem, ruhája is csak közönséges mosó, parasztruha s a feje is be van kötve. Ezt látta ő előző este? Ezt a nőt álmodta ő olyan isteni szépségnek? Szinte hihetetlen.

hogyan körülbelül 2900 négyszögöl terület eladásáról van szó.

A szűkebbkörű bizottság mindakét fél jogos igényeit szem előtt tartva számításokat fog tenni s a maga részéről is megjelöli azokat az összegeket, amelyeket a város a megváltásra fizethet s ha ezzel az elaborátummal elkészül, akkor jelentést tesz a polgármesternek és kéri fogja, hogy a megváltásra kiküldött bizottságot teljes ütére hívja össze.

A városházán a társulat beadványa azt a benyomást kelti, hogy annak alapján most már a tárgyalások gyorsabban fognak haladni és realizálhatók is lesznek.

Nyugodt a helyzet az aradi Kamara területén.

(Gyorsvonal Arad és Temevár között. — A Kereskedelmi és iparkamara közgyűlése)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ma délután tartotta meg első közgyűlését a nyári szünet után. Rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg a tárgyalási anyagban igen gazdag teljesülés iránt, amely este nyolc óra felé ért véget. Ottenberg Tivadar kamarai elnök hosszabb beszéddel nyitotta meg a közgyűlést, miután a Kamarának nagyszámban megjelent tagjait, valamint az ülés vendégeit: Pfeiffer Gyula üzletvezetőt, Lócs Rezső városi tanácsost és a megjelent levelező-tagokat üdvözölte. Az elnök beszámolt a Kamara irodájának a nyári szünet alatt kifejtett működéséről, majd visszatekintett az elmúlt hónapok gazdasági történetére, melyből különösen kiemelte azt az örömdetesényt, hogy a nehéz pénzügyi viszonyokat a Kamara egész kerülete és különösen a Kamara székhelye örömdetes szilárdtsággal állta meg, ami elsősorban pénzügyi intézkedéseink kiváló működésének, a kereskedelem és ipar érdekei iránti érzéküknek eredménye, de hozzájárult ehhez az intézetek nagy tőkeereje, konzervatív üzleti politikája s az a valóban dicséretes és eléggé nem méltányolható előzenyesség is, mellyel a jegybank itteni fiókja az in-

tereteket kiszolgált. Bejelentette az elnök, hogy a Kamara kerülete törvényhatóságainak polgármestereit és alispánjait átiratilag megkereste aziránt, hogy a hatóságuk alá tartozó testületek és községek készpénz-vagyonát — szemben a belügyminiszter ama leiratával, amely e pénzek gyümölcsötletése az Országos Központi Hitelszövetkezett ajánlja — a helybeli pénzügyintézetekben helyezték el, mert főként a jelenlegi pénzügyi viszonyok között fontos gazdasági érdek az, hogy a vidéken termelt tőkék a vidék közgazdaságának rendelkezésére álljanak. Részvételtjes szavakkal emlékezett meg az elnök Nesnera Aladárnek elhunytáról s a közgyűlés kegyeletének felállással adott kifejezést.

Az elnöki megnyitó elhangzása után ifj. Müller József emelkedett szólásra s a Kamara összesége nevében megköszönte az elnöknek azt a fáradságtalanságot s azt az áldozatkészséget, amelyet ő a Kamara jubileuma alkalmával tanúsított s amellyel a jubileumi ünnepek fényét és sikerét olyan magasra emelte. A közgyűlés tagjai éljenzéssel és tapsal adtak kifejezést annak, hogy a felszólaló szavaival mindenben egyet értenek.

A nagy tetszéssel fogadott beszédek után a teljes ülés a gazdag napirend tárgyalására tért át. Ezt megelőzőleg örömmel járult hozzá az elnök ama javaslatához, hogy a Kamara Lánzy Leó főrendiházi tagot, a budapesti Kamara elnökét valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából üdvözölje.

A napirend legkiemelkedőbb pontja Varjassy Lajos dr. kamarai titkárnak a két hónapi amerikai tanulmányjáról tartott beszámolója volt, amelyben részletesen ismertette a Kereskedelmi és Iparkamara bosztoni világkongresszusának tárgyalásait és azokat a gazdag, rendkívül értékes tapasztalatokat, amelyeket amerikai tanulmányútján szerzett. Ezzel kapcsolatosan kiterjeszkedett az amerikai elnökválasztásra és annak gazdasági következményeire, különös tekintettel a hazai kivándorlásra és Magyarországnak az Északamerikai Egyesült Államokkal való kereskedelmi összeköttetésére. A teljes-ülés helyealó tetszéssel fogadta a beszámolót.

A beszámoló értékes, tanulságos voltát Faragó Rezső kamarai levelező-tag méltatta, kiemelve azt a dicsőséget, amit a magyar Kamarák titkárai a bosztoni nemzetközi kongresszuson felszólalásaikkal a magyar Kamaráknak szereztek. Indítványára a teljes-ülés Varjassy dr. titkárnak nagyértékű beszámolójáért köszönetet fejezte ki.

Örömmel vette tudomásul a teljes-ülés a magyar Kamarák, valamint az országos jellegű kereskedelmi

rabja lett ennek a tekintetnek s összeszedve minden bátorságát, utána járt, hogy az asszonnyal megismerkedhessék. Kissé körülményes volt a dolgot és Fífirinó is ügyetlenül komplikálta, mert mindenképp való kötelességének tartotta, hogy a férjnek bemutatkozzék. Vége ez is sikerült s mikor a férj bemutatatta feleségének, már tulajdonképpen nagyon jó ismerőse volt az asszonynak. A sok szerelmes tekintet azonban mind kárbavesztett a megismerkedésnél. Fífirinó nem merte tekintete tüzet szavaiba átvinni s a hódító udvarlást elejétől kezdte el.

Fífirinó boldog volt. Főlényes biztonsággal járt kelt. Sajnálta az embereket, akik mellette elmentek, mert nem tudják, mi az a szerelem, nincsen részük benne. Ha kissé előrehaladt az udvarlásban, boldogságtól úzve járt éjszaka az utcán. Sajnálta azokat, kik nyugodtan alusznak az ablakfüggönyök mögött, mert az édes szerelem nem tartja őket ébren. A szellőbe ő sóhajtotta bele szerelmét s a jácmin illata őt, az imadottat is kábítja.

Fífirinó teljes lelkével, egész szívével szerette az asszonyt. Szerette nagyon s a vágyak, a célok már mindjobban elmosódtak gondolatainak és érzéseinek hátterében. Az első szerelem örökök akar lenni s fél mindentől, a mi kielégülést hozhat. Így teltek napok, hetek, hónapok, míg végre az asszony kissé gyorsabb menetet adott ennek a szerelemnek. Ujra elkezdte a tüzes pillantásokat, a néma, hosszú tekinteteket. Fífirinót mintha álomból rázták volna fel ezek a tüzes fekete szemek. Elsinte kiakarta kerülni őket, de nem tudta s önfelédten, öntudatlanul merült el álmodó szeme sugára bennük. Fífirinó ettől fogva

Leforrázva haladt a város felé. A vágy kielégítetlenül tombolt benne s szerelmes szíve megint az egész világot szerette volna magához ölelni. Mire a városba ért, elfelejtette a csalódást. Az utcán szembejövő nőket szerelmes pillantással mérte végig, de nem ment utánuk. — Majd holnap! — mondta magában s álmódottól róluk. Másnap már sohasem látta őket olyannak viszont, mint előző raport, az első találkozásnál. Éjszaka-kon keresztül barangolt a városban, a melynek minden köve szerelemről beszélt. Kétségbeesve nézte az embereket, mind szerelem után futott. Valósággal gyűlölte már a nőket, a kik ép csak őt nem szeretik. Hajnal felé egyedül járva a csendes utcákon úgy érezte, hogy most minden szeretet, csak ő van kizárva a boldogságból. A szellő sóhaja a szerelem sóhaja, a terjengő jácminillat a szerelem illata s a sejtelmes fényben vibráló ablakfüggönyöket a szerelem izzó lángja világítja meg. Szerette volna a fejét szétverni a házak falán, kitépni nyugtalan szívét s megnyitni ereit, hogy perzselő vére elfolyjon.

Reszkető irdulattal vibráló idegekkel nézte s látta mindenütt a szerelmet. Egyszer meleg tekintetet érzett az arcán. Arra felé fordult, ahonnan a tekintet jött. Egy feketeszemű asszony nézett reá. Fífirinó leakarta sütni a szemét, de a dac s az elkeseredés nem engedte és visszánézett. Fífirinó még nem tudta, hogy a tekintet milyen kifejező lehet és csak most értette meg, hogy költeményekben miért beszélnek annyit szemekről. A tekintetük sokat mondóan ionódott egymásba és Fífirinó úgy érezte, hogy nincs mennyiebb gyönyörűség, mint így nézni. Fífirinó

ipari érdekképviseletek vámpolitikai központjának a megalakulását, amely bivatva lesz a külállamokkal kötendő kereskedelmi szerződések előkészítő munkálatait végezni és ezekre vonatkozólag a kormánynak javaslatot tenni.

A napirendre két törvényjavaslatnak a véleménye volt kitűzve: az egyik a vándoriparról szóló, a másik pedig az építőiparról szóló törvényjavaslat. Az előbbire nézve Zima Tibor másodtitkár referátuma alapján, a kereskedelemügyi miniszternek olyan véleményét ad, hogy a törvényjavaslatnak a megrendelések gyűjtésére vonatkozó intézkedéseit helyesli, mert vidéki kereskedelmet és ipart már elég erősnek tartja arra, hogy a főváros kereskedelmével és iparával a versenyt felveve. A vitában a megrendelések gyűjtés tilalma mellett Hönig Ottó és Barna Lajos, a szabad megrendelések gyűjtés mellett Adler Andor, Reinhart Gyula és Steingwald Alajos szólalt fel. Faraó Rezső nagyobb városokban kívánta csak a megrendelések gyűjtést korlátozhoz kötni, a teljes tilos azonban a kereskedelem szabadsága mellett tört lándzsát.

Az építőiparról szóló törvényjavaslatot a teljesülés általánosságban szintén elfogadhatónak találta, a részletekre nézve azonban több kívánság merült fel. Így a teljesülés kívánja az építőipari követelmények biztosítását, a pallérképzés rendezését, a betonipar szabályozását, az egyes építő iparágak jogkörének a helyesebb megállapítását, a hatóságok eljárásában a szak szempontok tekintetbevételének biztosítását és kívánatosnak tartotta, hogy a törvényjavaslatnak azaz intézkedései, amelyek a gyakori építési balesetek megelőzését és a felelős személy felelősségére vonását célozzák, megfelelőbben állapítsanak meg. A törvényjavaslatához Reisinger Sándor szólalt nagy szakértelemmel.

A Kamarának a Maros hajózhatóvá tétele érdekében indított mozgalomról Mátyás Jenő fogalmazó számolt be. Ismertette a Kamarának a képviselőházhoz intézett memorandumát, amely kimerítően tárgyalja a víziutak kiépítésének a szükségét és ezek között első sorban a Maros hajózhatóvá tételének sürgetését, különös tekintettel az államvasutak sanyaru helyzetére és Erdély, valamint a Marosmentének közgazdasági viszonyaira. A memorandumnak a képviselőházhoz való benyújtására Arad város országgyűlési képviselője, Tisza István gróf kamarai levelező tag vállalkozott. A memorandumot különben a mozgalomban részes Kamarák, az aradi kívül még a szegedi, kolozsvári, marosvásárhelyi és brassói, támogatás végett megküldik az érdekelt törvényhatóságoknak, országgyűlési képviselőknek és gazdasági egyesületeknek.

A Kamara széleskörű munkásságot fog kifejteni abban az irányban, hogy az új adótörvények életbe léptetését a kerületbeli kereskedőkre és iparosokra nézve minél könnyebb legyen és a bonyolult adótörvényeket és nagyszámu utasításait minél jobban meg-

nem volt teljesen magánál. Érzelmek helyett szenvedély uralkodott fölötté és akarat nélküli rab volt.

Végre elérkezett az első légyott napja. Fifi-rinó tulajdonképpen azt sem tudta, hogy jutott el ideig. Izgatottan, kábultan várt. A domboldalon volt a találkozó. Az erdő felől hűvösebb szellő surrant a város felé s ez lehűtötte Fifi-rinó homlokát. Pár felhő elfogta az alkonyodó nap fényét és sirós, szomorú lett a táj.

Fifi-rinó gondolkozni kezdett. Eszébe jutott minden, csak a szerelem nem. Gondolkozott, hogy milyen becstelen jó ura van az asszonynak s mégis megcsalja. Milyen szép gyermekei vannak. Hogy lehet ennyi boldogság és szépség közül egy idegen ember karjaiba vágyni? — Hozzám jönni nem akar. El sem vehetem. Hát akkor miért szeret? Vagy talán csak azért szeret, hogy szeressen, mert unja az urát? Akkor már bizonyára régóta unja és régóta szeret másokat.

Mikor mindezt végiggondolta Fifi-rinó, olyan háborgás ment végbe lelkében, hogy ott az mindent felforgatott. — Mást is szeretett, más is szeretett, nem én hódítottam meg, őt meghódították már régen s ez a szerelem nem diadal. — Ebben a pillanatban valami undorféle támadt fel benne. Tiltakozott minden érzése, a szerelme is, a bekövetkezendők ellen. Egy perc alatt kiabándult s megjéjdt. Féltette önmagát, félt az asszonytól.

Felszaladt a dombon, be az erdőbe és sirva menekült az enyhe tavaszi alkonyban a lombosodó fák közé.

ismerjék. Evégből a Kamara népszerű adóismertető füzeteket ad ki, amelyeket teljesen díjtalanul bocsát a hozzáforduló kereskedők és iparosok rendelkezésére. Ezenkívül kiváló szakértelemmel tartandó előadások keretében is ismertetni fogja az új adótörvényeket, a kamarai iroda pedig állandóan felvilágosítást fog adni a kereskedők és iparosok teendőiről. Itt szóba került az új adóreformnak a kamarai illetékre való várható hatása. A teljesülés örömmel vette tudomásul, hogy a legutóbbi országos kamarai értekezlet az erre vonatkozó előterjesztés megtételével a Kamara másodtitkárát bizta meg.

Tiltakozását jelentette be a Kamara a betegpótlási pótladónak a tervbe vett 100%-os felemelése ellen. Hivatkozik arra, hogy ez az újabb megterhelés éppen akkor jönne, amidőn az új adótörvények ugyis annyi megterheléssel sújtják a kereskedő és iparos közönséget; másrészt pedig, ha valamelyik társadalmi osztály hozzájárul a közegészségügyi terhek viseléséhez, akkor a kereskedő- és iparososztály első sorban, mert ez maga 25 millió koronát költ évente a munkásbiztosító járulékok fejében a közegészségügyre. Tehát nem súlyosítani kellene a terhüket, hanem ellenkezőleg az volna a méltányos, ha a betegpótlási pótladót alól mentesítenének.

A kereskedelmi alkalmazottak szolgálati és munkaviszonyának emberséges, méltányos szabályozása és a nyolc órai záróra behozatala ügyében a Kamara felterjesztést intéz a kereskedelmi kormányhoz és kéri, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslatot minél előbb terjessze a képviselőház elé.

A Kamarának az Aradon létesítendő vetőmagvizsgáló állomás érdekében indított akciója teljes sikerrel járt. A földmivelésügyi miniszternek Aradra küldött megbízottjával ugyanis tárgyalások folytak, amelyek arra az eredményre vezettek, hogy eleinte állomási kirendeltség lesz Aradon, amely még a folyó évben megkezdí a működését és amely idővel teljes berendezésű állomássá lesz kibővíve. Egyelőre az aradi vetővizsgáló állomással kapcsolatban fog elhelyezést találni. A létesítési költségeket a város és a vármegye fogja fedezni.

Több vasuti és postai ügyel is foglalkozott a teljesülés. Így a többek között a Kamara lépéseket tesz azért, hogy Arad és Temesvár között egy gyorsvonatpár állítsanak be a menetrendbe, úgy, hogy ennek egyrészt Budapest felé, másrészt pedig Temesváron túl Délmagyarország felé kedvező kapcsolata legyen. A gyűlésen jelenlevő Pfeiffer Gyula Máv. tiszteletvezetőnek örömmel fogadott kijelentése szerint a Kamara e kívánsága már teljesített. A Kamarának sikerült elérnie, hogy az éjjeli táviratleveleknek legújában és kezdetben csak néhány magyarországi városban bevezetett forgalmába Arad városa is bevonassék. A makó-budapesti telefonösszeköttetés megjavítása és állandó gondoskodás tárgya volt a Kamarának s sikerült is elérnie, hogy a makóiak Budapesttel könnyebben és gyorsabban beszélgethessenek. A Kamara a huszonnégy órás időszámításnak a vasuti és postai szolgálatban való meghonosítását, úgy amint ez a többek között Svájcban, Franciaországban, Belgiumban, Olaszországban stb. igen szépen bevált, nálunk is kívánatosnak tartja. Lépéseket tesz a Kamara az iránt is, hogy az aradi postahivatal csomagfelvevő hivatalos óráit hosszabbítsák meg.

Foglalkozott a Kamara a kereskedőknek és iparosoknak a mértékhtelesezési eljárás ellen gyakran hangoztatott panaszával, valamint a mértékhtelesezési díjak reformjával is. Ennek érdekében részben már eddig megtette a szükséges lépéseket, részben pedig ezután fogja figyelemmel kísérni a kereskedők és iparosok méltányos kívánalmait.

A Kamara feljelentést tett a piskitelepi fogyasztási szövetkezet ellen, amely azzal, hogy nem tagoknak is igen nagy mennyiségű árut ad el, az ottani kereskedők megélhetési viszonyait válságossá tette. Ha a szövetkezet az alapszabályaiban foglalt köteleességét nem teljesítené és hatáskörét továbbra is tullepné, a Kamara az adókedvezmény megvonását fogja kérni a pénzügyminisztertől.

Tiltakozott a kamarai teljesülés az ellen, hogy Aradvármegye az újonnan alkotandó vásárrendtartási szabályrendeletében a kereskedelem szabad mozgását békóba kötő intézkedéseket akar felvenni. Ezenkívül a kamarai plénum számos ipari és kereskedelmi közgazgatási kérdésben mondott véleményét.

Az Országos Közlekedésügyi Tanácsba, a Kamara képviseletében a teljesülés újból Ottenberg Tivadar kamarai elnököt küldte ki. Végül egyhangu határozattal a Kamara levelező-tagjává választotta Buchrucker Leonhardot, a Rudai 12 apostol bányatársulat vezérigazgatóját.

Milyen lesz az özvegy nők otthona?

— Az elnökny nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21.

December elsején nyílik meg, mint azt mai számunkban megírtuk, az aradi nők otthona, amelyet a Polgári jótékony nőegylet a Demeter utca 63/c. számú házban rendezett be. Az otthon céljára átalakított épületben most készülnek a berendezésekre. A polgári jótékony nőegylet elnöke, özv. Purgly Lajosné a megnyitásra készülő új jótékony intézményről a következőket mondotta el munkatársunknak:

— A nők otthonában még nem készültünk el a berendezéssel, mert az újjáalakított házat most száritjuk ki. Egy helyiség, az ebédlő, úgy gondolom, mégis be van már rendezve. December elsején okvetlenül megnyitjuk az otthont, amelyben tizenhat nő részére van hely. Ezeket a helyeket már betöltöttük, még pedig sorshuzás utján, mert nagy számmal jelentkeztek reflektánsok úgy az ingyen, mint a fizető helyekre. Mert az otthonban levők felében — tehát nyolcan — ingyen ellátásban részesülnek, másik nyolc nő pedig havi negyven koronát fizet az ellátásért. Hogy milyen lesz az új intézmény belső élete, ezt a kérdést így előre nem lehet tisztázni. Az ilyen intézetek élete, szokásai, rendje inkább a gyakorlat szerint a szükséghez képest alakul ki. Majd ha már az otthon lakói benn élnek a házban, akkor lehet határozott és végleges formában megállapítani, hogy milyen legyen az otthon rendje. Természetes, hogy én már magamban elgondoltam, hogy mi és hogyan lesz az otthonban, de ez még nem olyan végleges megállapodás, hogy nyilatkozni lehetne róla. Egy dolog bizonyos: nők otthona az intézmény címe, tehát lehetőleg úgy akarjuk berendezni, megalkotni, hogy a benne élők csakugyan otthont találjanak falai között.

— Egyelőre úgy van, hogy a fizetők és ingyen bennlakók külön-külön lesznek, nem is étkeznek együtt. Ezt így találtuk célszerűnek, de ha a gyakorlatban nem válik be, akkor ezen is lehet változtatni. Mert — azt ismételtén hangsúlyozom — az egyetlen törekvésünk az, hogy az aradi nők otthonában minden egyes bennlakó otthon is érezze magát.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Vasuti karambol. A múlt év szeptember 25 én a soborsini állomáson a 698. számú tehervonat összeütközött egy mozdollyal, amelyet Kirugi János vezetett. Az összeütközésnek emberélet nem esett áldozatul, de a vasutársaságnak meglehetősen kárt okozott. Kirugi attól való féltében, hogy baja származhatik a dologból, öngyilkos lett. A tehervonat vezetője Sós Sándor körveszélyes megrongálás büntette miatt állt ma az aradi törvényszék előtt, de miután a bizonyítási eljárás kiegészítését rendelték el, a tárgyalást elnapolták.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Fertőzést terjesztő török foglyok.

— A magyar delegáció a hadseregről. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 21.

A magyar delegáció mai ülésén a tengerészeti és a hadügyi költségvetést tárgyalta. Zichy Ágoston elnök tíz óra után nyitotta meg az ülést. Az elnöki bejelentések során örömmel emlékezik meg Károly Ferenc József családjában történt öröndetes családi eseményről. Az elnökség az országos bizottság nevében szerencsekívánátát fejezte ki a fenséges szülőknek. Azután a tengerészeti költségvetést tárgyalta.

A haditengerészet.

Molnár Viktor előadó főbb vonásaiban ismertette az 1913. évi haditengerészeti költségvetést, amelynek végső összege 143,637.210 kor. A balkáni események fényesen igazolták azokat a nagy áldozatokat, a melyeket a múlt évben a flotta fejlesztésére hoztunk, de másrésztől komoly figyelmeztetésül szolgálhat arra, hogy a jövőben is a megkezdett uton haladjunk tovább és az ország teherbírásának korlátai között. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Okolicsányi László: A flotta igényeit nem szabad kizáróan finánciális szempontból megítélni és szakítanunk kell azzal a régi hagyományos jelzővel, amely a flotta fejlesztésének szűk határokat akar szabni, azzal a kijelentéssel, hogy a mi flottánk föladata csupán a partvédelem. A jelenlegi helyzet igazolja, hogy a mi flottánknak a partvédelmen túlmenő nagy föladata van. Flottánkat a jövőben is fejleszteni kell. Tartozunk ezzel saját nagyhatalmi pozícióknak, de tartozunk ezzel szövetségeseinknek is. Az Olaszországgal való szövetséges és baráti viszony kizárja azt, hogy Olaszországnak oka legyen ellenünk a bizalmatlanságra. A hármasszövetség Európa békéjének és nyugalmának biztos alapja s ép ezért nem hagyhatja szó nélkül azokat a támadásokat, melyek az osztrák delegációban elhangzottak és amelyek legkiprobáltabb szövetségeseink, a német birodalom ellen irányultak. Mi, magyarok — ugymond — rendületlenül hűvei vagyunk a hármasszövetségnek.

Heltai Ferenc: Nekünk erős hadsereget és flottát kell szerveznünk és nemcsak a partvédelemre kell szorítkoznunk. A hajóépítés terén sokat mulasztottunk, ép ezért gyorsabb tempóban kell folytatni. A monarchia érdeke megköveteli, hogy Magyarországon új, megfelelő ágyugyártást állítsanak föl. Ezt a magyar ipar érdeke és a monarchia védelme megköveteli. A tengerészeti vezetőség iránt bizalommal van, a költségvetést elfogadja.

Lucich korvet kapitány a tengerészeti parancsnok nevében a következőket jelenti: A tengerészet vezetősége a jelenlegi költségvetést nem tartja elegendőnek. Utal azokra a drámai eseményekre, amelyek déli határainkon játszódnak le és ezért kéri, hogy a tengerészet készülségét idejében fokozzák és fejlesszék. A tengerészet vezetőségének meggyőződése az, hogy nem szabad késlekedni a Monarch hajóosztály pótlásával.

Az elnök ezután az általános vitát bezárta, mire a delegáció a tengerészeti költségvetést általánosságban és vita nélkül részleteiben is elfogadta.

A hadügyi költségvetés.

Szünet után a hadügyi költségvetést tárgyalta.

Hegedüs Loránt előadó ismertette a költségvetést. Hangoztatta, hogy életérdeke a monarchiának a dualizmus és a trializmus csak veszedelmére válnék. A dualizmus a hadsereg szempontjából ép a jelen pillanatban állotta ki a balkáni események folyamán a tűzpróbát. Csak a dualizmus alapján lehet egységes a hadsereg, mely ma oly erős és oly szervezett, hogy ha netalán szükség lesz rá, sikereivel meg fogja lepni Európát.

Okolicsányi László szükségesnek tartja, hogy a hadsereg a modern kor színvonalán álljon, tehát kellőképp felszerelt legyen. Ezért van szükség az autómobil parkra és elegendő repülőgépre. Arra kéri a magyar társadalmat, hogy saját jövője érdekében foglalja el az őt megillető helyet a hadseregben. Erre most nyílt a legkedvezőbb al-

kalom, a mikor a véderéform következtében egész sereg új tiszt és altiszt állást töltönek be.

Darvai Fülöp a maga részéről is nagyon fontosnak tartja a magyar nemzeti szempontot a hadseregben. Meggyőződése, hogy a hadsereget nálunk nem kicsinylik, sőt meleg érzéssel van a magyar társadalom a hadsereg és tisztikara iránt. Inkább az volna a kívánatos, hogy a tisztikar is közelebb jusson a nemzethez. A hadügyminiszter legutóbbi nyilatkozatával szemben azt kívánja, hogy a tisztikar a hozzáfűzött társadalmi igények mellett anyagilag is megállhassa helyét. Rátér a bűnvádi perrendtartásra és azt kívánja, hogy a hadbírói sorba idején kell belevonni a magyar elemet, sőt hamarosan és még az új törvény életlépése előtt kell gondoskodni arról, hogy a magyar fiúk fegyelmi dolgában magyar tisztek bíraskodjanak. A legutóbbi kimutatás szerint 9 tábornok-hadbíró közül egy volt magyar, 18 ezredes hadbíró közül 2 magyar, 26 alezredeshadbíró közül egy magyar, 35 őrnagyhadbíró közül 3 magyar, 114 százados közül 11 magyar, 94 főhadnagy közül 57 magyar és 86 hadnagyhadbíró közül 34 magyar hadbíró volt. Ebből az arányszámból azt látja, hogy a fő fokozatokban van a legkevesebb magyar, tehát ép az előléptetésben lassu az emelkedés. A hadbíró kvalifikációját szembeállítja a többi tiszttel és rámutat a hadbírói emelkedés nehézségeire. Kéri a hadvezetőséget, hogy a hadbírói kar helyzetét javítsa. Nem riadunk vissza semmiféle áldozattól és nagyon szívesen fogunk erre a célra is áldozni.

Montbach Imre kívánja, hogy a magyar nemzet ipari és kereskedelmi igényeit elégítse ki a hadvezetőség. Figyelmébe ajánlja a vezetőségnek a legénységgel való humánusabb bánás módját.

Miklós Ödön üdvözi a hadügyminisztert, hogy végre az altiszt kérdés megoldásához hozzá fogott és megismertette elveit. A tiszt kérdésével foglalkozva, kéri a hadügyminisztert, tegye lehetővé, hogy a főhadnagyi és az őrnagyi rang között gyorsabb legyen az előlépés. A hadügyminiszter a Boszniába és Hercegovinába betört török katonákat az ország területén helyezte el. Ezek a katonák különböző fertőző betegségeket terjesztenek. Kérdezi a hadügyminisztert, hogy minő intézkedéseket akar tenni ebben az ügyben.

Gunzl altábornagy, hadügyminiszteri osztályfőnök a hadügyminiszter nevében szólalt föl. Sajnos, a tisztikar létszámáránya valóban nem felel meg a kívánásnak, a hadapródiskolákban azonban a magyarság már tért foglal. A hadbírói karban a magyarság szempontjából a viszonyok nem oly rosszak, mint Darvai feltüntette. A jövőben pedig még nagyobb emelkedés mutatkozik ezen a téren a magyar elem szempontjából. A török katonákkal szemben megtették a szükséges egészségügyi rendszabályokat, aggodalomra tehát ok nincs. A hadügyminiszter nevében köszöni a megnyilatkozott bizalmat.

A költségvetést azután általánosságban egyhanguan elfogadták.

A részletes tárgyalás során Hegedüs Loránt előadó indítványára fölszólították a hadügyminisztert, hogy Magyarországon is rendelkezjen repülőgépeket és állítson itt fel repülőteret. Az ipari albizottság pedig a jövő delegációig állandósították, hogy így az ipari szállítási kvóta-arányát állandóan ellenőrizhessék.

Hamarosan megszavazták a részleteket is.

Holnap délelőtt tíz órakor a négyes albizottság és a pénzügyi albizottság jelentéseit tárgyalják.

Az ülés negyedkettő után ért véget.

SPORT.

+ Bajnoki labdarugó mérkőzés. E hó 24-én vasárnap délután fél 3 órakor találkozik az AAK. Török Gábor utcai sporttelepén városunk két rivális sportegyesülete az Aradi AK. és az Aradi Torna Egylet. Mindkét csapat erősen készül a találkozásra, mert e mérkőzés van hivatva eldönteni az elsőség kérdését. A csapatok legjobb összeállításban veszik fel a küzdelmet s így erős és élvezetes mérkőzésre van kilátás. A zavartalan lefolyást biztosítja, hogy budapesti szövetségi bíravezeti a mérkőzést.

Makao parti

a budapesti Karambol Körben.
(A bécsi nagykereskedő játékadóssága.)

Saját tudósítónktól.

Bécs, november 21.

A magyar sajtó által is leleplezett hazárdjátékokról hírhedt budapesti Karambol és Sakkörben lejátszódott makao parti miatt állott ma az itteni polgári bíróság előtt egy igen tekintélyes és dúsgazdag bécsi kereskedő.

Pap Jakab budapesti kereskedő, akinek fivére egy budapesti ügyvéd, igen nagy szerepet játszott a Karambol Körben, beperelte Alten Alfréd bécsi selyemáru nagykereskedőt tízezer korona kölcsön fizetésének megtagadása miatt a bécsi polgári törvényszéknél. Pap keresetében elmondotta, hogy augusztus 14 én Alten, mint vendég jelent meg a klubban és tőle kért kölcsön tízezer koronát azt mondván, hogy nincs nála jelenleg pénz, de a Bristol szállodában deponált nyolevanhatezer koronát és másnap ebből kiegyenlíti a tartozást. Minthogy azonban Alten nem fizette meg a kölcsönt, melyet még azon az éjjelen makaoon a klubban elvesztett, kéri a bíróságot, hogy alperest marasztalja el.

Felpres beismerte a ma megtartott tárgyaláson, hogy Alten, mielőtt még a pénzt tőle kölcsönkérte volna, már 6600 koronát befizetett a makao bankba, melyet ő adott, de mikor Alten pénzért fordult hozzá és ő rendelkezésére is becsátotta a kívánt összeget, beszüntette a játékot és kilépett a pártiból.

Az alperes ügyvédje mindenek előtt azt jegyezte meg, hogy furán fest ez a kereset, melyet Bécsben akar felpres érvényesíteni, noha a kölcsönügylet Budapesten történt. Valószínűleg azért — mondotta — mert a magyar fővárosban ismerik a Karambol Kört és azt a miliót, mely ott helyet fogott. Az alperes üzleti ügyekben utazott Budapestre, 86000 koronát vitt magával és ezt a Bristol szállodában deponálta. Itt két ismerőse, Adler és Felber nevűek, arra buzdították, hogy látogasson el a Karambol Körbe, mert ott igen jól mulathat. Az első látogatás alkalmával 800 koronát nyert a makaoon. Másnap 1600 koronát vesztett. Fel akart kelni az asztaltól, de minthogy a felhajtók, különösen Adler, tudták, hogy 86000 koronája fekszik a szálloda pénztárában, nem tágitottak mellőle, pénzt ajánlottak neki. Adler Paphoz fordult pénzért és hozott is tőle részletekben 5000 koronát, amelyet azonban Alten nemsokára teljesen beadott a Pap által adott bankba. A veszteség után az alperes felállott és elküldött a szállodába ötezer koronáért, visszaadta Papnak a kapott kölcsönt, majd pedig kibicelt. Azonban Adler nem hagyta nyugton. Ujra pénzt ajánlott neki és Alten engedve a csábításnak, ismét kölcsön vett Paptól 7000 koronát, majd később 3000 koronát azzal az ígérettel, hogy másnap visszafizeti. A játéknál tapasztaltak és azok az információk, melyeket a klubról kapott, arra bírták alperest, hogy a kölcsönt ne fizesse meg, miután már ugyanis vesztett a nevezetes éjjelen 6600 koronát.

— Nem akarok tovább azzal a Karambol Körrel, amelyben csak makao játékszának foglalkozni mondotta a védő. Az tény, hogy azért adták a kölcsönt alperesnek, hogy hazárdjátékon visszanyerjék tőle. Ez lehet erkölcsstelen üzlet és ennek alapján senki sem támaszthat követelést. A Karambol Körben történeteket bizonyítani akarom.

Míg a törvényszék a bizonyítás elrendelése felett tanácskozott, a felek kiegyeztek. Alten 5000 koronát fizetett, Pap visszavonta a keresetét.

Greén Nándor a belügyminisztériumban?

— A vidéki rendőrség szervezése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21.

Budapesti munkatársunk tegnap a belügyminisztériumban járt és ott Arad városát rendkívüli módon érintő tervről szerzett tudomást. Röviddel ezelőtt tudvalévően Pekáry Ferenc belügyminiszteri tanácsos vidéki körutrá indult, hogy a vidéki városok rendőrségeinek viszonyait tanulmányozza. A kormányban ugyanis az a terve, hogy a vidéki rendőrségeket államosítja. Ha az államosítás most még nem is történik meg, de a vidéki rendőrségeket föltétlenül rendezik a legközelebbi jövőben. Ehhez a nehéz feladathoz olyan szakférfiakra is van szükség, akik hivatásuknál fogva jobban ismerik a vidék rendőri szervezetét, mint bármelyik fővárosi rendőrségi főosztályvezető. Pekáry Ferenc a nyár folyamán körútjában meggyőződött róla, hogy Greén Nándor aradi főkapitány a maga metierjében a vidéken a legkiválóbb és ezért a miniszteri tanácsos előterjesztést tett a belügyminiszternek, hogy hívja föl a fővárosba az aradi bűnügyi osztály kitűnő vezetőjét, mert a nagyfontosságú rendezés ügyében rendkívül hasznos munkát végezhet.

Budapesti munkatársunk azt is megtudta, hogy Greén Nándort nemcsak ideiglenesen tartanák a belügyminisztériumban, hanem fontos szerepet szántak neki a vidéki rendőrség állandó ellenőrzését végző osztályban.

Mi mindig elismeréssel adóztunk Greén Nándor ritka szakértelmének és amennyire örülnék gyors karrierének, ép oly mértékben fájlalnánk távozását és komoly veszteségnek tartanók azt Arad közéletére, hivatalnoki karára és egész rendőri szervezetre nézve.

Nem tudjuk, vajon Greén Nándort — ha távozási lehetősége egészen aktuálissá válnék — Aradon lehetne-e marasztalni? Vajon ide tudná-e fűzni őt az a remény, vagy az a tudat, hogy ő talán már hamarosan nemcsak helyettes, hanem valószínű főkapitány lesz Aradnak? E lehetőség fölvetődésekor nem arra gondoltunk, hogy tőle kérdezzük meg: Aradon maradna-e, ha megkapná a rendőrfőkapitányi kinevezést? Ő alkalmasint nem is felelt volna e kérdésre, mert hiszen az aradi főkapitányi állás még nem üresedett meg s míg ez befejezett ténynek nem válik, ő nem foglalkozhatik ezzel elhatározó szándékkal. De ha aktuálissá válnék a rendőrfőkapitányi szék betöltése, akkor erről az egyedül illetékes főispán elhatározása érdekelhet bennünket legelőször és legfőképpen.

Epen ezért ma kérdést intéztünk Urbán Iván főispánhoz, aki a következőket volt szives mondani:

— Magam is hallottam már arról, hogy Greén a belügyminisztériumba kerül. Csak annyit mondhatok, hogy talán az ország egy városának sincs olyan képzet, széles látókörű és olyan nagy gyakorlattal rendelkező bűnügyi vezetője, mint Greén Nándor. Tudomásom szerint Greén még akkor is belügyminisztériumba menne, ha esetleg rövid időn belül lehetővé tenném, hogy Arad város főkapitánya legyen. Őszintén szólva lelkiismeretem azt éreznék, ha Greént megakadályoznám pályáján s Aradtól nagy önzés lenne, ha vissza akarná tartani őt attól az uttól, amely talán kiszámíthatatlan karrierhez vezet. Ha azonban minden esábitó ígéret ellenére is ragaszkodna városához, akkor

előbb utóbb ő lesz Arad város főkapitánya. Ha egészséget ad nekem az isten és ha én leszek még a város főispánja mikor Sarlot Domokos nyugalomba vonul — akkor bárki is pályázzék, én Greént fogom kinevezni főkapitánynak.

A Forgalmi Bank kulisszatitkai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21.

Az aradi pénzügyi tisztaságának megővését célzó mai közleményünk, amelyben a Forgalmi Bank működésére rávilágítottunk, helyesléssel találkozott mindazok előtt, akik őszintén, mellék gondolatok nélkül óhajtják az aradi pénzügyi zavartalan működését. Mindazok, akik szkepszissel nézték e bank alapításának nehézségeit és vajdasát, némi fájdalommal elégtételt éreznek.

A Forgalmi Bankot különben menteni igyekeznek azok, akiknek különböző érdekeik vannak a bámulatos raffinériával megszervezett intézetnél. A mentőakció vezetői, Hönigesz Kajetán ujszentannai és Mártits István magyarádi szőlőbirtokosok. A bank szánalmas helyzetéről csak a vasárnapi igazgatósági gyűlésen vettek pozitív tudomást az igazgatóság tagjai. Az intézet szomorú helyzetéről Fekete Alajos titkár referált az igazgatóság tagjainak, akik fölháborodva vették tudomásul a lehangelő valóságot. Valamennyi igazgatósági tag lemondott, de az őt ketten még bentmaradtak: Pick Ernő kereskedő és Remenyik László főmérnök. Ők az új igazgatóságnak is tagjai maradnak. A főosztályvezetők közül csak Fekete és a pénztáros maradt meg az intézetnél. Pedig a hivatalnokok tekintélyes összeget fizettek be részvényjegyzések alapján. Esztergomi (Osztrogonác) volt az igazgatóság vezetője, a pénztáros és Fekete Alajos 30—30 ezer koronát fizettek be a pénztárba; a két segédkönyvelő pedig 10—10 ezer koronával volt érdekelve. És miután a régi vezetőség elepekulálta a tisztviselők pénzét, most elküldte őket. A pénztáros pláne okleveles gyógyszerész, aki eladta a patikáját, hogy Forgalmi Bank részvényekbe fektesse az árát. A részvények után darabonként tíz korona alapítási költséget szedtek. És az alapítási költségekből hatvankétezer koronát az alapításban fáradozó urak maguk között osztottak szét, vagy huszezer koronát pedig a berendezésekbe öltek. Az alapítók 240 ezer korona értékű részvényt jegyeztek, amelynek harminec százalékát nem fizették be, hanem váltókkal fedezték a tekintélyes összeget.

A május óta működő intézet egy említésre méltó üzletet csinált: a bank megvásárolta az Erzsébet köruton Könyesség Fidél gróf tulajdonában lévő bérházat. Az épület 180 ezer koronát ér. A házon hetvenezer korona teher van. A bank kétszázhatvankétezer koronát adott érte amellet, hogy a terhet is magára vállalta. Tehát az épület 282 ezer koronájában van az intézetnek, amellet még províziót is kellett fizetnie. Jól számítottak, amikor azt hitték, hogy így Könyesség gróftól megszerezhetik a részvénytársaság elnökének.

A bank státusza most rendkívül elkedvetlenítő hatással lehet azokra, akik a szanalására vállalkoznak. Azt is hallottuk, hogy az Aradi Kereskedelmi Bank óhajtja átvenni a válságba jutott intézetet. Először az volt a terv, hogy a két intézet fuzionál, de a Kereskedelmi Bank gyorsan elállott ettől a rossz gondolattól. Most azon tanácskoznak, hogyan lehetne a Kereskedelmi Bank tárcájába vinni a Forgalmi részvényeit. Az érdeklődőség megpecsételése céljából beválasztanak a Kereskedelmi Bank igazgatóságába Hönigesz Kajetánt, Remenyiket, Picket és Martitsot.

Weisenburger Nándor, a Kereskedelmi Bank vezérigazgatója az ez iránt hozzáintézett kérdésre ilyenformán válaszolt:

— Fuzióról szó sincs. Nem mondom, gondoltunk arra, hogy közösséget teremtsünk a Forgalmi Bankkal, de még nem alakult ki nálunk ez ügy teljesen, tehát időelőtti volna részletkérdésekbe bocsátkozni. Az igaz, hogy igazgatóságunkat ki fogjuk egészíteni egy két taggal.

Igy akarják megmenteni az erőszakosan, minden gazdasági indok nélkül megalapított intézetet. Hogy sikerül-e ez, senki se tudja ma még. Fekete titkár kijelentette, hogy a Kereskedelmi Banktól függetlenül fogják szanalni a Forgalmi ügyeit. Tudomásunk szerint, ha sikerül az akció, Hanthó Sándor dr.-t, a bank eddigi ügyészét állítják az intézet élére.

A részvényesek azonban nem nézik tétlenül a kulisszák mögött történt fájdalmas játékot. Azok a részvényesek, akiknek nincsenek százezeik és a veszteségeket égetően érzik, rendkívüli közgyűlést készülnék összehívni és azon akarják felelősségre vonni a bajok okozóit.

Egyébként ma a szerkesztőségünkben járt Fekete Alajos, a Forgalmi Bank titkára, akit az igazgatóság az intézet ideiglenes vezetésével bízott meg és a következőket adta elő.

— A mai közleményünk egyrésze téves információkon alapszik. Téves az, hogy a Nagymagyaralföldi bank részvénytársaság 200000 korona értékű részvényt jegyzett. Ennél az intézetnél 270000 korona letétünk volt és miután a bank vonakodott ezt az összeget folyósítani, mi bűnvádi feljelentést tettünk ellene. Ennek hatása alatt azután biztosította az azóta megszűnt pénzügyi intézet számunkra a 270000 koronának részletekben való folyósítását. Téves az az állítás, mint hogyha nálunk jegyzett részvények 30 százalékát nem készpénzzel, hanem váltókkal fedezték volna. Tény az, hogy két esetben részvényesektől nem 30 százalékot, hanem a részvény egész összegét inkasszálta az akkori vezetőség. Az is tény, hogy alapítási költség címén tekintélyes összeget kifizetett a pénzügyi intézet, de nem olyan nagy összeget, mint a minókról beszélnek. Novák Aurél részvényjegyzési ügye tévedésen alapszik. Ugyanis Hönigesz Kajetán Tapolcsányi Kálmán volt ügyvezető igazgatónak 28000 koronát adott kölcsönzettel a szándékkal, hogy egyes részvényesek jegyzése után a szükséges 30 százalékot ebből befizesse. A Novák féle részvényeket is ebből az összegből fizették ki.

— Az tény, hogy egyes tisztviselőket elbocsátottuk, mert egész új alapra helyezük az intézet vezetését. Elbert Lajos elbocsátása nincs összefüggésben a pénzügyi intézet reorganizációjával, mert őt egyéb okokból voltunk kénytelenek felmenteni az állásából. Én veszem kezembe a pénzügyi intézet szanalását és olyan szolid és biztos bázison nyugvó férfiak közreműködését sikerült megnyernem, akiknek segítségével életképessé tehetjük a Forgalmi Bankot.

VIDÉK.

A pécskai jegyző. Povácssay Soma magyar-pécskai községi jegyzőről az a hír terjedt el megyei körökben, hogy nyugalomba készül. Erre magyarizták legalább is azt, hogy Povácssay Aradon lakást bérelt. Megkérdeztük Povácssay Somát, aki így nyilatkozott:

— Nincs szándékom nyugdíjba menni, bár elhiszem, hogy vannak, akik szeretnék ezt. Aradon feleségem részére béreltem lakást, hogy gimnazista fiam nevelését édesanyja továbbra is irányíthassa. Én itt maradok Magyarpécskán lakni is, dolgozni is.

Oroszország a béke mellett.

— A szerb konfliktus oszondedik. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 21.

Szerbiával kezdünk valahogy rendbejönni. A győzelemittas szerb hadsereg talán mégse kerekedett egészen felül az állami jogrenden és a nemzetközi szabályokon. Nemcsak az osztrák-magyar monarchia konzuljaival bántak el népjogellenesen és brutálisan a mámoros katonák, hanem a többi hatalom megbízottjaiba is belekötöttek, mozgási szabadságukban akadályozták és a kormányaikkal való érintkezést lehetetlenné tették. A legfelháborítóbb mindenesetre a prizrendi eset, ami még ma sem áll világosan a monarchia előtt. *Edl Tivadar* konzul, a külügyminisztérium futára, néhány nap mulva tehet csak jelentést. Akkor kiderül, hogy annak a szerb jelentésnek van-e igaza, amely szerint Prohászka Oszkár konzul Üszkűbben van és semmi bántódás nem érte, vagy pedig az osztrák és magyar alattvalóknak, akik Ó Szerbiából a legrémesebb visszaélésekről adtak hírt.

A szerb kormány most garanciát vállalt az iránt, hogy a megszállott törökországi vidékeken működő konzulok szabadon mozoghatnak és küldhetnek jelentéseket kormányaiknak. Ez az intézkedés az osztrák magyar konzulokra is kiterjed. Ugylátszik, a veszedelmesnek indult affér rövidesen elsimul és nem lesz szükség nyomatékosabb föllépésre a meggondolatlan és packázni akaró szerbek ellen.

A monarchia álláspontja.

A külügyminiszter és a hadügyminiszter között szakadatlan folyik a tanácskozás a királyi Várban. Ő felsége ma délelőtt előbb *Berchtold* grófot, majd *Auffenberg* lovagot fogadta audiencián. *Berchtold* a szerb konfliktusról és az albán kérdéssel referált, a hadügyminiszter pedig a legutóbb tett katonai intézkedésekről. A szerb konfliktus mindaddig nincs elintézve, amíg a *belgrádi kormány végképp nem mond az adriai kikötőről*. Addig történhetnek újabb komoly lépések. Albánia nem okoz gondot, mert az önálló albán fejedelemség megalakulását a szövetséges balkáni államok se ellenzik már.

A prizrendi konzul affér megvizsgálásáta, annyi nehézség és bonyodalom után, *Edl Tivadar* küldte ki *császári és királyi kurirnak* a közös külügyminiszter. *Edl* most harminckétéves, magyar ember, tartalékos honvédbadnagy. Eddig mint konzuli címmel és jelleggel fölruházott konzul működött a külügyminisztériumban. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy ő felsége konzullá nevezte ki. *Edl* ma érkezett Nisbe, ahonnan vonaton megy tovább Üszkűbig. Előbb Vranjában szerb katonai eskort csatlakozik *Edl* konzulhoz, aki azután kocsin megy három napi uttal Prizrendbe.

A konzulok jogai és a szerb hadsereg.

Bécs, november 21. A szerb kormánynak a megszállott vidékeken működő konzulokra vonatkozóan hozott határozata dolgában a *Pol. Korr.* Belgrádból a következő közlést kapta: A konzulok a határozat értelmében visszanyerik *akciószabadságukat, amelyeket eddig a katonai hatóságok korlátok közé szorítottak*. Különösen az irásbeli és távirati közlekedést illetően fogják a konzulok jogait újra elismerni. Azok a jogok azonban, amelyeket a konzulok a Törökországban főnnálló kapitulációk értelmében élveznek, továbbra is fölfüggesztve maradnak.

Bécs: A szerb kormány utasította a nagyhatalmakkal akkredált követeit, hogy a következő

nyilatkozatot tegyék: a szerb kormány elhatározta, hogy azoknak a konzuloknak, akik a szerb hadsereg által meghódított török területen állomásoznak, teljes szabadságot biztosít, azokat semmiben sem hátráltatja, hogy a helyi közigazgatási hatóságokkal és kormányaikkal akár nyíltan, akár zárt levélben, vagy titkos jegyű táviratokban érintkezhessenek. *Simics* belgrádi szerb követ ma délután megjelent a külügyminisztériumban és leadta a belgrádi kormány nyilatkozatát.

Prohászka konzul távirata.

Bécs: A *Neue Freie Presse* Prohászka prizrendi konzultól november 17-iki kelettel délután 4 óra 40 perckor a következő táviratot kapta: „A távirati összeköttetés helyre állítván, közlöm, hogy az önök táviratát megkaptam, érdeklődésüket köszönöm. Jól vagyok, Üszkűbbe utazom, tiszteljük: Prohászka.”

Bécsből azt jelentik, hogy ez a távirat a szerb hatóságok koholmánya és a Belgrádban elterjedt hírek szerint Prohászka nem is él.

Önálló Albánia.

London: A *Daily Mail* jelenti Szófiából: A balkáni szövetségesek arról az eszméről, hogy Albániát felosztják, végleg lemondtak és immár maguk is hozzájárulnak ahhoz, hogy Albánia megkapja az autonómiát. Az autonóm-közigazgatást a szövetségesek támogatásával fokozatosan fogják keresztülvinni.

Berlin: Mérvadó helyen kijelentik, hogy úgy Oroszország, mint Anglia ma Belgrádban közölték, hogy Albániának a felosztását nem óhajtják. Ez a két hatalom tehát ilyen módon támogatja Ausztria-Magyarország politikáját. A helyzet további megítélése attól függ, hogy mi lesz a prizrendi vizsgálat eredménye.

Oroszország álláspontja.

Pétervári november 21. *Miklós* cár audiencián fogadta *Szaszanov* külügyminisztert. Az audiencián — hír szerint — a cár kijelentette, hogy helyesli a békepolitikát. Ennek kapcsán az udvar körében azt beszéltek, hogy nem kell veszélyes kompromisszumoktól tartani a Balkánon.

Páris, november 21. A *Radical* írja: A pétervári kormány folytonosan békes szándékának garanciáját nyújtja. Az a tény, hogy az orosz államban a párisi, londoni és berlini orosz bankoknak több száz milliót előlegezett, hogy az orosz iparértékeket tarthassák, a legjobb bizonyítéka annak, hogy a háború eshetőségével nem számolnak, mert különben az orosz kormány visszatartaná a rendelkezésére álló szabad pénzeket.

A *Rappel* írja: Ha Szerbia azt hiszi, hogy a pánszláv áramlat, mely bizonyos pétervári előkelők körében észlelhető, az orosz nép támogatását fogja neki megszerezni, úgy tudomására adjuk Belgrádnak, hogy Franciaország Pétervár békeszeretét nyomatékosan fogja hangsúlyozni. Egy balkáni állam merev magatartása manapság nem lehet kiinduló pontja európai konflagrációnak.

Nenadovics szerb követ az albán kérdéssel.

Belgrád: *Zimonyon* át ma érkezett haza Belgrádba *Nenadovics* Jása, Szerbia volt konstantinápolyi követe, akit kormánya Berliobe küldött ki azzal a megbízással, hogy a hivatalos körök hangulatát kipuhatólja. *Nenadovics*, aki Péter királynak gyermekkori barátja és most is bizalmasa, megérkezése után a bécsi lapokat olvasta és idegesen egymásután dobálta el őket.

— Nem lehet bécsi lapot olvasni, — mondta — agyonboszantja az embert az az ócsárló hang, amellyel rólunk beszélnek.

Nenadovics ezután áttért az aktuális kérdésekre és a Prohászka ügyről, az Albánia-kérdés-

ről, az adriai kikötő dolgáról a következőkben nyilatkozott egy hírlapíró előtt:

— Berlioból jöttem, egy hétig időztem ott és főleg csak *Bogicsevics* követtel érintkeztem. A német hivatalos körökkel nem volt érintkezésem. Mondhatom, a német közvéleményt nem hangolták úgy ellenünk, mint az osztrákok. Hiszen *Prohászka* ide, *Prohászka* oda, *Szerbia sok vérrel szerzte meg magának azt a jogot, hogy megbecsüljék*. Különben is a *Prohászka*-ügy nem tiszta. A múlt héten Üszkűbben voltam és magasrangú katonatisztekkel halottam, hogy *Prohászka szerb katonákra lövöldözött?* Én nem láttam, de szavahihető emberek állítják. Én értem *Prohászka*t, fiatal, heves ember és szimpatiai is odavonzottak. De lehet, hogy nem is lövöldözött, csak agresszív volt a viselkedése. A *Prohászka* ügy azonban nem elegendő ok arra, hogy így bánjanak Szerbiával. Hevesverű dicszlávok vagyunk és könnyen elragadtathatjuk magunkat. Hogy mi lesz, még nem tudható. *De nem hiszem, hogy a dolog komoly fordulatot venne*. Berlioban úgy értesültem, hogy sem a német, sem az orosz, sem senki nem kívánja a háborút. A nyugati monarchiák nem arra való, hogy háborút viseljenek. Az csak nekünk való Szerbiának, amelynek nincs mit kockáztatnia, veszítenie. Tegyük fel, hogy Ausztria Magyarország eltolgálja Szerbiát, hát mi történik? A szerbeket elnyelni nem lehet s a monarchiának nem szabad ezt a kockázatot vállalnia.

— Az adriai kikötő dolgában nincs alapja a nagy ellenkezésnek. Mitől telnek? Hogy Szerbia hadikikötőt csinál magának? Erre nincs pénz. Ha lesz, legjobb esetben ötven év múlva.

— *Albániát pedig szívesen odaadjuk*. A hatalmak nem tudják, mi az az Albánia. Én meg senhol soha nem hallottam, hol kezdődik, hol végződik. *Másfél millió rabló: ez Albánia*. *Abdul Hamid* tegyverezte fel őket, hogy zavarogjanak, ha politikája úgy kívánta. Ha a hatalmak reformokat sürgettek, Albánia nyomban forrongani kezdett. Meg egy ilyen zavargó néptája volt *Abdul Hamid*nak: a kurdok. Ha Ázsiában kellett reformokat életbe léptetni a szultánnak, hat a kurdok nyomában forrongani kezdtek.

Az albánokat, mondom, *Abdul Hamid* fölfelegyerezte, a *Bailplatz* penzelte s ők Szerbiának kínálták föl szolgálatukat. Ez Albánia. Mi szívesen odaadjuk. Mit gondol, mennyi idő kell arra, hogy Oroszország és Ausztria összevessenek az albánokon. De ez nem a mi gondunk. Meg arról is gondoskodunk, hogy a szerb területen élő albánokat mind áttoloncoljuk a határon. Legyen velük boldog a hármasszövetség.

Szerbiának nincs mit veszítenie. Lám, Törökország sem hitte, hogy mi fog bekövetkezni. *Feké* pása, akivel a háború előtt *Kumanovóban* beszélgettem, tréfalkozva ezt mondta nekem:

— Ha ez a háború kitör, *Kumanovóban* reggelizem, Nisben ebédelek és Belgrádban vacsorálok.

Ugyebár, csalódott? Mi nem vagyunk finomkodó olaszok, akik megijednek a török csataordítástól. Ha a fülünket vágják le, mi hozzá hasítottuk az orrot is. A legfontosabb dolog, a figyelem, hiányzik a török legénységéből, mely nem a tisztokra hallgat, hanem a hodzsákra és ulemákra. Törökország romlásának főoka, hogy az ifjú törököket eltavasztották. *Az ottomán birodalomnak átká Kiamil pása*, ő tette tönkre Törökországot. Ő az oka a hallatlan vereségeknek, amelyek bennünket is megleptek.

A hírlapíró megkérdezte *Nenadovics* követtől, nem gondolja-e, hogy az igazi bonyodalom ezután következik, amikor majd a Balkán-államok hajba kaphatnak a koncon.

Mosolygott és tagadólag legyintett a kezével. Szerinte már meg van a megállapodás a szövetség-

gesek közt minden aprólékos részletre. Mindenki megkapja a magáét igazság szerint a monarchiával a teljes megegyezés létrejön, a szerbek szívesen mennek bele a mindkét félre kedvező kereskedelmi kapcsolatok megerősítésébe.

Elmondotta még Nenadovics, hogy Szerbia már át akarta helyezni a fővárost Úszkubbe, de ezt a tervet elejtették.

— Mire lett volna ez jó, — fejezte be szavait. — Önök nem támadnak meg minket és mi sem bánjuk önöket.

Obstruáló aradmegyei község.

— Sikló képviselőtestületének felfüggesztése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21.

Érdekes előterjesztés érkezett ma Aradvármegye alispánjához, Dálnoki-Nagy Lajos dr. hoz, akit Mladin Miklós eleki főszolgabíró aziránt keresett meg, hogy Sikló község renitens és minden községi tevékenységet meggátló képviselőtestületét függesztesse föl és a község vezetését a sikló elöljáróságára bizza.

Hónapok óta tart az a türelmetlen helyzet, hogy a sikló képviselőtestület minden főbírói megkeresés végrehajtását megtagadja és egyáltalán nem hajlandó munkásságot folytatni. A község legfontosabb érdekei szenvednek ezáltal igen nagy kárt, mert a képviselőtestület túlnyomó többsége olyan makacsul ragaszkodik tüntető álláspontjához, hogy a lakosság érdekeit szolgáló ügyekben sem hoz határozatot. A renitencia oka az, hogy a bíróválasztáson, amely felesztendő előtt volt, nem azt jelölte a főszolgabíró, akit a képviselőtestület többsége szeretett volna. A viszonyok pedig azóta már annyira elvadultak, hogy sem Horváth Gyula községi jegyző, sem Mladin főszolgabíró nem tudják rendbeszedni az okvetetlenkedő sikló földműveseket, akik minden képviselőtestületi ülésen poholi zajt csapnak, ordítanak, de határozatot hozni nem hajlandók. Egy alkalommal, amidőn Horváth jegyző kérésére Mladin Miklós főszolgabíró átment Siklóra és az obstruáló képviselőtestületet komoly munkára szólította fel, a felhevült emberek olyan fenyegető és brutális fellépést tanúsítottak, hogy a főszolgabíró kénytelen volt az ülésteremből a szomszédos szobába átsietni. Ilyen előzményekre tette meg az eleki járás főszolgabírójának szokatlan előterjesztését az alispánhoz.

Mladin Miklós főszolgabíró a sikló „obstruálóról” az Aradi Közlöny munkatársának a következőket mondotta:

— Az alispántól a sikló képviselőtestület sürgős felfüggesztését kértem a községi törvény 61. szakasza alapján, mert a képviselőtestület határozataim végrehajtását és általában a köteleességszerű munkásságot megtagadta. A képviselőtestület a fél esztendő előtt megtartott bíróválasztás óta ilyen renitens magatartást tanúsít. Sikló községben ugyanis két jómódu embernek van pártja Dán Józsefnek és Codreán Jánosnak. A képviselőtestület mostani többsége Dán híve és Dánt akarta megválasztani bíróvá. Én azonban nem kandidáltam a választásnál Dánt és így az érvényes szavazatok többségét a kandidált Codreán nyerte el. Dán hívei felebbezést adtak be a bíróválasztás ellen. Ez a felebbezés még elintézés alatt áll.

— A siklóiak azonban nem érték be ezzel a felebbezéssel, hanem a képviselőtestületi ülésen obstrukciót kezdtek. Egyáltalán nem hoztak határozatokat, hanem lármáztak, civakodtak, tomboltak. Pár hónap előtt a községi jegyző engem is áthívott Siklóra, hogy csináljak valamit a kép-

viselőtestülettel, de annyira ordítottak, lármáztak, hogy én sem bírtam velük.

— A községnek súlyos kárt okoz ez a renitencia. Megakasztja a rendes ügyvezetést, községi igazgatást. Sikló 1913. évi költségvetését a mai napig sem lehetett összeállítani, mert a képviselőtestület nem határozott, nem akar határozni felőle. Illetőségi ügyek garmadával szaporodtak fel és egyikben sincs határozat hónapok óta. Meg kellene határozni a községi közmunka váltság értékét, erről sincs határozat. Egyenesen a község vitális érdekei ellen irányul a renitens viselkedés egy utépitési ügyben. Siklónak egy kilométeres kiépítetlen utja van a község és a vasuti állomás között. Az állam hajlandó ezt az utat kiépíteni, csak közmunkát kért a községtől. A siklóiak obstrukciós kedvükben erről sem hoztak határozatot és a község léteérdekét képező ut máig sem épülhetett ki.

— A helyzet most már türelmetlen és ezért tegnapelőtt előterjesztést tettem az alispánhoz. Ha a képviselőtestületet a belügyminiszter jóváhagyásával felfüggeszti az alispán és a község vezetését az elöljáróságára bizza, akkor rendet lehet teremteni Siklón.

Nem lesz fegyverszünet.

— A porta elutasította a feltételeket. —

Saját tudósítónktól.

Arad, november 21.

Béke alkuszok.

Konstantinápoly: A fegyverszünet dolgában való tárgyalásra Törökország meghatalmazottjai lesznek Nazim basa főparancsnok, Izzed basa, volt vezérkari főnök, aki ezidőszereint a csatáldzsi csapatoknál van és Sadan beg államtanácsos. Föltűnt, hogy Bulgária a válaszbán, melyben meghatalmazottai kinevezését tudatja, kijelenti, hogy a fegyverszünet és a végleges béke feltételeiről fognak tárgyalni.

Konstantinápoly: A porta a fegyverszünetről, vagy a békéről való tárgyalás végett kinevezte Izzed basa vezérkari főnököt, Ozmán Nizami basa berlini nagykövetet és Sadan beg államtanácsost. Az összejeövetel helyét még nem tudják.

Berlin: A Lokal Anzeigernek táviratozzák Konstantinápolyból: A tárgyalások fegyverszünet céljából Csatáldzsában fognak végrehajtani. Izzed basa és Sadan beg Csatáldzsába utaztak. Ozman Nizami berlini nagykövet csak holnap érkezik meg. Részt fog venni a minisztertanácsban, azután a nagy haditanácsban és csak úgy utazik el Csatáldzsába. Mihelyt a fegyverszünet létrejön, a porta új delegátusokat fog kinevezni a békétárgyalásokra.

A béke feltételek.

Szófia: Illetékes helyről származó közlés szerint a balkáni államok feltételei sem formájukra, sem tartalmukra nézve nem intranzigensek, sőt tért engednek a tárgyalások folyamán való esetleges módosításoknak is, úgy, hogy föl lehet tenni, hogy a törökök a feltételeket elfogadják és a fegyverszünet létrejön.

Berlin: A balkán-szövetség junktimot állít fel a fegyverszünet megadása és a békefeltételek főbb pontjainak elvi megállapítása között. A szövetséges kormányok nevében Bulgária a következő elvi feltételeket szalta békekötésre és azoknak elfogadásától tette függővé, hogy fegyverszünetet adjon Törökországnak:

1. megállapítandók azok a területek, melyeket Törökország végleg átengedett a hódítóknak.
2. Kiűritendők a fontos stratégiai helyek.
3. Törökország kötelezi magát, hogy a fegyverszünet alatt nem hoz csapatokat Ázsiából.

Mihelyt ezt a három pontot a porta kötelezőleg elfogadja, meg lesz a fegyverszünet.

Szófia: Oroszország a békétárgyalásnál csak mint közvetítő szerepel, mert Konstantinápolyban elvállalta a bolgár érdekek képviselését, azonban Oroszországon kívül más hatalmak is igyekezni fognak a Balkánállamok elhatározására befolyást gyakorolni. Mihelyt Törökország a fegyverszünet feltételeit elfogadja, azonnal meg fogják szüntetni a hadműveleteket. Konstantinápoly megszállása valószínűtlen, mert, ha a szövetséges államok azt akarnák, akkor a törökök azonnal újra megkezdik a hadműveleteket. Biztos értesülés szerint a balkáni államok nem akarják megváltoztatni Konstantinápoly nemzetközi helyzetét.

Pétervár: Az orosz kormány elhatározta, hogy a portától a Dardanellákon való szabad átmenetért és néhány szénállomást fog követelni.

London: Arra a hírre, hogy Oroszország föl akarja vetni a Dardanellák kérdését, a Daily Telegraph a kormány sugalmazására kijelenti, hogy ez a követelés ellenmondásban van azzal az ígérettel, amelyet Szassonov Turán basa török nagykövetnek tett.

Harcolunk tovább.

Szófia: A külügyminisztérium tegnap két óráig, amikor a Balkán-államok által megszabott határidő lejárt, nem kapott választ a portától. A minisztériumban kijelentették, hogy ennek következtében a csatáldzsi vonalon a hadműveleteket újra meg fogják kezdeni. A hadügyminisztérium eddig még nem tudatta az ellenségeskedésnek újból való megkezdését.

Konstantinápoly: A békefeltételek azt tartalmazzák, hogy Törökország mondjon le európai tartományáról Konstantinápoly kivételével. A minisztertanács ma este elhatározta, hogy a békefeltételeket elutasítja és a harcot tovább folytatja.

A háború folytatása.

Amint késő éjjeli távirat jelenti a Pester Lloydnak Konstantinápolyból: A csatáldzsi vonalon ma újból megindultak az ellenségeskedések. A bolgárok támadást intéztek a centrum ellen, de visszaverettek. Kiamil pasa több angol ujságíróknak kijelentette, hogy a bolgár követelések elfogadhatatlanok és az ellenségeskedések újra meg fognak indulni. A csatáldzsi vonal megerősítése olyan, hogy remélik, hogy a Balkán államok seregei vereséget fognak szenvedni. Hiszi, hogy kedvezőbb békefeltételek útján békét lehetne kötni. Ha ez nem következne be, Törökország el van határozva a háborút végsőkig folytatni.

Török sikerek.

A budapesti török főkonzulátus ma Konstantinápolyból a következő hivatalos táviratot kapta: A bolgárokat Papa-Burgásznál megverték és visszaverték. Battenberg herceg hadosztályából ötszázan haltak meg és sokan megsebesültek. A törökök tömegesen zsákmányoltak fegyvereket, kardokat és saphákat. A bolgár foglyok kijelentése szerint a bolgár seregben három nap óta élelemhiány van. A török csapatok erkölcsi magatartása kitűnő.

Konstantinápoly: Nazim basa főparancsnok táviratozza, tegnap és ma nem volt komoly összeütközés. Csak egyes puskalövések hangzottak itt ott el. A bolgárok által cserbenhagyott ágyukat, puskákat és más tárgyakat a török katonák vették birtokukba.

Konstantinápoly: Nazim basa főparancsnok táviratilag jelenti: Tegnap este az ellenség elhagyta a sáncokat, melyeket három napi előnyomulása után emelt és egyes pontokon hét kilométernyire vonultak vissza a védelmi vonaltól. Erős földerdítő csapatok, amelyeket a mi hadosztályaink küldtek ki, több ponton számos sebesültet találtak és nagymennyiségű puskát, municiót

és felszerelési tárgyat szedtek össze. Számos halottat is találtak.

A monasztíri csata.

Belgrád: Az első szerb hadsereg főhadiszállását Prilepből Monasztírba helyezték át, ahol a trónörökös lelkes fogadtatásra talált. A menekülő török csapatok üldözésére szerb különítményeket küldtek ki.

Belgrád: Alaptalan több külföldi lapnak az a közlése, hogy a szerb csapatok nem foglalták el Monasztírt. Mindössze abban volt tulzás, hogy a hódító sereg nem ejtette foglyul az egész török sereget, mert annak nagy része áttörte az ostrom vonalat és elmenekült.

A monasztíri ütközet négy napon át szakadatlanul tartott és a törökök teljes vereségével végződött. Török részen 23.000 ember esett el, míg a szerbek vesztesége halottakban és sebesültekben 8000 ember volt. A törökök délfele menekültek. 44 ágyu esett a szerbek zsákmányául és hír szerint az ostrom alkalmával Kara Györgyevics herceg is megsebesült. A négy pász, akiket foglyul ejtettek, alkalmas pillanatban megszökött Monasztírból.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Péntek: *Abrahám a menyorszámban*, operette.

Szombat: *Abrahám a menyorszámban*, operette.

Vasárnap: Délután: *A szép gárdista*, operette. Este: *Limonádé ezredes*, operette.

* **Az Astra fiókja Arad megyében.** Az Astra román közművelődési egyesület, amely idáig az erdélyi román falvakat árasztotta el fiókjaival, most már Arad megyében is terjeszkedni kezd. Ma délután tartotta az Astra fiókja alakuló közgyűlését Borosjenőn. Az ülésen több román vezetőember vett részt, élükön Suciu János dr. ügyvéddel.

* **Saharet az Urániában.** Pénteken utolszor lesz alkalmunk a közönségnek *Saharet* fenomenális táncművészetében gyönyörködni. A példátlan siker: aratott Aranykalitkában című színmű ekkor kerül színre utoljára, hogy aztán helyet engedjen más fényes ujdonságnak. *Saharet* nálunk is meghódított mindenkit sugárzó szépségével, isteni táncával és pompás játékaival. A norveg filmgyár minden izlésével kiállított képen *Saharet* mellett csupa elsőrangú erő játszik, a rendező pedig tág teret talált tervei megvalósítására. A egyszerű színmű mellett érdemes megnézni az *Eclair* újságot, az *Erényes Lujza* című színművet és a *Balsán* hírből, melyről külön sorokban írunk.

* **Saharet az Apolló színházban.** (A Boszorkánytűz nagy sikere.) A publikum nem tud betelni a Boszorkánytűz szépségeivel, amit felehetetlenül tesz az aradi közönség előtt az a művészi esemény is, hogy a főszerepét *Saharet*, az ausztráliai tánckirálynő kralja. De nemcsak *Saharet* egyéni művészete hozott nagy sikert a Boszorkánytűz című mozidrámaának, hanem a Messter filmgyár jellemző csodálatosan tökéletes technika is. A Messter filmgyár képei már azon a nívón állanak, mint a Nordisk filmek. Az újításai merészek és sohasem térnek le a hamisítatlan művészet utáról. A Boszorkánytűz különben pénteken kerül utoljára vetítésre az Apolló színházban. 177

* **A magyar földrajzi intézet részvénytársasága Világatlasza szerkesztik:** Gróf Teleki Pál dr. és Kogutovitz Károly dr. Tartalma 130 térképoldalon: 95 főterkép, 190 mellékterkép, 130.000 nevet tartalmazó névjegyzék. 120 oldalas gazdagon illusztrált szöveges rész. A térképlapok nagysága 58×45 cm. Előfizetési ára 50 korona. Megrendelhető *Kerpel Izsó* könyvkereskedésben.

* **60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjegy 2 kor. 40 fill.-ért** kaphatók kölcsönzésre *Kerpel Izsó* kölcsönzőintézetében, Aradon.

* **Culp Julia** december 1-én tartja egyetlen dalstélyt a „Fehér Keresztben.” *Jegyek Kerpel Izsó* könyvkereskedésében kaphatók.

* **A „Magyar Szó” így ír Culp Juliáról:** Culp Julia eddig ismeretlen volt közönségünk előtt. Ámde tegnapi fenomenális sikere a legelső énekművésznők mellé emelte. E szép énekesnő hangjában ritka kedvesség, érzés és kifejezés van. Ama hatalmas varázssal ragadja magával hallgatóságát, amellyel csakis egy érző szív képes a szíveket megbabonázni. Kezdetben tartózkodóan, mint ahogyan minden idegen művésznő lenni szokott, — Schubertet énekelte nagy sikerrel, míg aztán Brahms „Der Schmied”-je után az első lelkesedés elementáris erővel ki nem tört. Csodálatos finomsággal énekelte Paladihe és Weckerlin, valamint Wolf dalait. Az előadás végén olyannyira ünnepelte a közönség Culp Juliát, hogy lakására kellett küldeni hangjegyekért, a ráadások egész sorozatát adván. *Az aradi hangverseny december hó 1-én este 9 órakor lesz a Fehér Kereszt nagytermében megtartva. A rendezőség (Kerpel cég) ezúton kéri a közönséget, hogy jegyekről — tekintve a nagyfokú érdeklődést — már most szíveskedjék gondoskodni.*

* **A Balkán háború.** (Aktuális képek az Urániában.) Szomorú, végtelenül szomorú látvány elvonulni látni Bulgária színe viragát. Mosolyogva mennek a harctérre, de mi tudjuk, hogy azok közül a mosolygó fiúk közül már soknak fagyasztotta arcára a halál és soha többé nem térnek vissza Szófiába és Belgrádba. A egyszerű mozgófényképen látjuk a csapatzállásokat és a csordaként hajtott török foglyok egész lágióját. Az Uránia hatalmas képe a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot.

* **A balkáni harctér mozifelvételei.** (Az Apolló színház aktuális eseménye.) A balkáni háború haditudóitói megírták a lapjukban, hogy egy a bolgár, mint a török hadvezetőség megengedte a mozioperatőröknek a harctéren való fotográfiaást. Ép úgy, mint a nagyobb lapok, a nagyobb filmgyárak is leküldték a harctérre az embereket, akik odalent megörökítik a felvevő gépekkel a háború borzalmas látványosságait. Az eredeti felvételek első szálitánya tegnap került ki a piacra s egy értékes filmet sietett lefoglalni magának az aradi Apolló színház is, amely ma mutatta be először a harctér mozifelvételeit a közönség nagy érdeklődése mellett. Az érdekes ségekben bőveikéző kép holnap, pénteken is vetítésre kerül. 177

Apponyi válasza Tiszának.

— Az ellenzék Aradra jön. —

Sajtó tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 21.

A szövetséget ellenzéki pártok ma délután a Royal szállóban újból ülést tartottak *Molnár János* elnöklése alatt.

Napirend előtt gróf *Apponyi Albert* szólt fel s hosszabb beszédben Tisza István gróf aradi beszámolójával foglalkozott. Kijelenti, hogy az ellenzéki pártok Aradon a helyszínen a kellő választ megadják, de addig is, míg az aradi ellenzéki gyűlés megtartható, nem maradhat válasz nélkül Tisza beszéde. Mielőzti a beszédnek azon részeit, amely oldalvágásokat tartalmaz a koalíciós kormány ellen. Megemlíti, hogy rendkívül nagy vakmerőség kell ahhoz, hogy a koalíciós kormányt a gazdasági kiegyezésnek hiányai miatt az a férfi vádolja, akinek miniszterelnöksége alatt jöttek létre azok a kereskedelmi szerződések idegen államokkal, amelyek az önálló vámterület tényleges létesítését lehetetlenné tették. Mindenki részéről elfogadja a kiegyezés kritikáját, csak Tisza István részéről nem. Ép oly vakmerő játék a tényekkel, midőn azzal vádolja a koalíciós kormányt, hogy az annexióra való felelősség alól most kibujni igyekezik. Ő maga a mult-kori értekezleten vállalta a felelősséget. Egyéniségének teljes politikai eltávolodottsága, minden perverzítése nyilvánul november 18-ának, mit emléknappal megválasztásában, kiszemelésében, hogy az ő kirohanását akkor intezze az ellenzék ellen. Ujat Tisza István Aradon nem mondott, mindig újból és újból visszatér egy gondolatra, amellyel ő komolyan nem foglalkozott, mert gyerekesnek találja és nem is hitte, hogy Tisza

ezt komolyan veszi. Tudniük azt, hogy délután szentesítések azt, ami délelőtt történt. Hát vagy törvényes volt és így érvényes, ami délelőtt történt és akkor teljesen felesleges és irreleváns volt ennek a ténynek újból való konstataciója. Vagy törvénytelen volt, ahogy tényleg törvénytelen volt, akkor pedig ez a törvénytelen tény semmit sem nyer törvényességében azáltal, hogy annak megtörténtét konstatalják, vagy ismétlik. Ezzel Tisza maga álli otta ki ügyének legteljesebb szegénységi bizonyítványát.

— Azt mondja Tisza István képviselő ur, hogy az obstrukció a világon mindenütt a házszabályok szigorítására és a kisebbség letörésére vezetett. Ami a kisebbség letörését illeti, erre példát nem lehet mutatni. A házszabályok szigorítását illetőleg pedig csak rámutat arra, hogy nincs még egy ország, amelyben idegen befolyások annyira belevegyülnek a hatalom gyakorlásába, mint Magyarországon. Nincs egy magát parlamentárisnak mondható ország, ahol a többségi akarat annyira semmibe sem vették, ha az udvari politikanak elbitételeivel ellenkezésbe jön, ahol a többség, amelynek, az egyik miniszter ellen — mint jelenleg a többségnek a közös hadügyminiszter ellen, — alkotmányjogi súlyos kifogása van, amelynek kifejezést ad, azt sem tudja elérni, hogy ezt a hadügyminisztert eltávolíthassa helyéről, hanem arra szorul, hogy bizalmatlanságát vele szemben egy el nem fogadott tea meghívás alakjában juttassa kifejezésre s a végén még ezt is expialja egy újabb tea-estélylyel.

— A mi parlamentünk Tisza Istvánnal szólva babaparlament s ennél fogva veszedelmes és elhibázott dolog a külföldi precedensekre hivatkozni. Az ellenzék különben sohasem foglalt állást a szigorított házszabályok ellen, csak követelte egyúttal, hogy a valódi nemzeti többségi elv intézményesen biztosítva legyen. Tisza István nagyon elmesen francia négyesekkel példázgatva intézte el a személyi kérdéseket. Kijelentette, hogy ő is inkább szeretne más ellenzéki vezérekkel tárgyalni. Hiszen már hallani oiyasvalamit, hogy jövőre egy új ellenzék készül, amelyet a kormány szándékozik szervezni. Tisza azt mondja, hogy mégis csak furcsa volna, hogy az ellenzék akarja praeszkribálni, hogy ki legyen a miniszter-elnök. Esze ágában sincs az ellenzéknek ilyen jogot uzurpálni, csak a jogrend helyreállításának biztosítékai közé tartozik, hogy ne tarisak meg hatalmukat azok, akik tetteikkel bebizonyították, hogy az egyéni önkényt a pozitív jog felé helyezik.

— A lapok azt közlik, hogy a király az utolsó delegációs ebéd alkalmával a kormánypárt egyik korifeusának kifejezte volna csodálkozását afölött, hogy ilyen súlyos viszonyok között az ellenzék magát távol tartja a parlamenti tanácskozásoktól. Nyilvánvaló, hogy ő felsége nagyon egyoldalú információk alapján fejezte ki ezt a csodálkozását, mert volna csodálkozni való anyag egyéb a fölött, hogy a képviselőháznak olyan elnöke van akinek a kezében, az elnöki tekintély teljesen összetört, ugy, hogy ma ebben az országban nincs közjogi állás, amelyet oly mélységes bizalmatlanság környezne, amely az erkölcsi tekintélynek oly teljesen híján volna, mint amivé ez az állás Tisza István kezében sülyedt. Csodálkozhatna a király afelett is, hogy olyan kormánya van, amely be nem látja, hogy aki ilyenre vállalkozik még akkor is, ha ténykedése erkölcsileg igazolható volna, érezze, hogy amikor a dolgok rendes kerékvágásába való visszatérés szükséges, erre ő élettanilag és organice alkalmatlan. Az expialó vacsorán Montecuccoli azt mondotta, hogy meg akarja találni Teleszky kasszájához az utat. Erre valaki megjegyezte, hogy a nemzet szívére keresztül. Azonban a Teleszky kasszájához egy más ut is vezet. Ez a Lukács László kasszája, amelyben a vesztegetési pénzek összegyűlnek. Hanem itten kasszáról kasszára találják meg a kulcsot. A két kasszának egymásközt való érintkezése nem fogja pótolni a nemzet szívének egészséges vérkeringését.

Ezután a napirendre került a sor, amelynek során Batthyány Tivadar hosszasan tárgyalta a nyugdíjtörvényt és egy rezolúciót terjesztett be, amely huszonegy kiegészítő pontot tartalmaz a törvényhez. Röviden felszólalt aztán Kossuth, majd elhatározták, hogy a napirend tárgyalását jövő csütörtökre halasztják.

— A trónörökös berlini útja. *Bécsből* jelentik: Ferenc Ferdinánd trónörökös ma este Berlinbe utazott.

— Báró Urbán Iván. Teljesen megbízható helyről értesül fővárosi tudósítónk, hogy monyorói Urbán Iván aradi főispánnak és törvényes utódainak, a köz érdekében kifejtett hasznos munkássága elismerésül a király a bárói méltóságot adományozta. Az erről szóló okiratot a király e hónap 18-án írta alá és a kinevezés a hivatalos lap egyik legközelebbi számában jelenik meg.

— Tisza István audienciája. Budapestról jelentik: A Bud. Tud. jelenti: Egyes lapok Tisza István grófnak ő felsége felé való audienciájához mindenféle kombinációt fűztek s van olyan is, amely azt mondja, ő felsége a belpolitikai helyzet miatt *ad audiendum verbum* idézte maga elé a képviselőház elnökét. Ezeknek a kalandos találgatásoknak cáfolatára teljesen elegendő, ha megállapítjuk, hogy mik ennek az audienciának előzményei? Tisza István gróf a napokban ugyanis a kabinetiroda útján jelentkezett általános kihallgatáson való fogadtatás végett. Minthogy azonban most ő felsége általános kihallgatást nem ad, a képviselőház elnökének audienciára való jelentkezését saját kegyes elhatározásából úgy intézte el, hogy Tisza István grófnak tegnap delőttre magán kihallgatást méltóztatott engedélyezni.

— Őrzik a bécsi hidakat. *Bécsből* jelentik: A bécsi rendőrigazgatóság az összes bécsi hidak szigorú őrzését rendelte el. Különösen azt az intézkedést tette, hogy a nagy Duna fölött átvezető hidakat ezentúl kettős őrséggel lássák el. Erre az őrizetre alapos oka is volt a hatóságok. Ma éjjel félelgyor erősen megvasaiva a Stadibannof-ról négy embert szállítottak a bécsi főkapitányságra, mert a stratégiai szempontból nagyfontosságú stadlani vasúti hidat fel akarták robbantani. Kiderült, hogy a négy férfi ama szerbek közül való, akik most Bécsen keresztül tömegesen utaznak haza Amerikából.

— Halálozás. Váradi Török Gábor dudi nagybirtokos, Aradmegye törvényhatósági bizottságának tagja ma delőtt 36 éves korában Abbáziaon meghalt. Az elhunytban *Fialka* Károlyne, Krassó Szörénymegye volt főispánjának felesége fivérét gyászolja, de gyászba borított a haláleset több előkelő aradmegyei családot, köztük a Kóvér, Czaran, Király és Czabeko családokat. Az elhunyt hült tetemét Aradra szállhják s itt fogják a családi sírban örök nyugalomra helyezni.

— Arad védekezése a kolera behurcolása ellen. A török hadsereg legfeljebb segítő társa, a kolera pusztit már a végvonaglasban lévő ország ellenségeinek sorában is. Ezt hivatalosan elismerte a magyar királyi belügyminiszter azzal a rendeletével, melyet az összes törvényhatóságoknak megküldött és amelyben felszólítja azokat, hogy a Balsán felől fenyegető veszedelem behurcolására készüljenek és tegyenek meg mindent, hogy a kolera terjedése meggátolható legyen. Eme komoly intelemnek megfelelő komolysággal kezdi meg Arad város a védekezést. *Tisch* Mór dr. főorvos haladéktalanul előterjesztést tett Varjassy Lajos polgármesternek és azt javasolja, hogy a rendőrség a vasúti állomáson most már rendezze be a megfigyelő szobát és minden utast, aki a Balkánról, vagy más fertőzött területről érkeznék Aradra és itt akar na tartózkodni, már a vasúti állomáson meg lehessen vizsgálni és fertőtleníteni.

— Házasság. *Popovits* Athanasz és neje szül. *Mihály* Juhanna nevelt leánya és unokahuga, *Vargha* Ottó november 23-án tartja esküvőjét *Toth* Kálmán dr. Temesvármegye lippai járásnak szolgabírójával a megyei római kath. templomban.

— A városi képviselőválasztásról szóló tudósításunkra vonatkozóan *Bauer* Karoly kereskedelmi tanácsos kijelentette előttünk, hogy ő senkinek se mondta, hogy a fia Berabás Bélára szavazott és ő csak ezt a szavazatot akarta ellen-súlyozni.

— Megőrült exhadnagy. *Bécsből* jelentik nekünk: *Novákovics* József kőműves munkás, akit tudvalevőleg hadnagy korában *Boroovics* hadtestparancsnok üldözött el a hadseregből, ma este megjelent a péteri rendőrkapitányságon és azzal vádolta magát, hogy *meggyilkolta feleségét*. A rendőrség megalapította, hogy a hadnagyból lett kőműves megőrült s elmebajában vádolta önmagát gyilkossággal.

— Eljegyzések. *Almásy* Ilonka és *Pataky* János jegyves Aradon.

Almásy Erzséket eljegyezte révi *Révffy* Lajos dr. Aradon.

— A csavargó báró. Az aradi rendőrség a tegnapi letartóztatott *Scotti* Jenő bárót ma csavargás miatt két napi elzárásra ítélte. A rendőrség Budapestról azt az értesítést kapta, hogy *Scotti* báró nős ember feleségének éppen a minap volt kellemei afférje egy inással, aki szódásüveggel fajbovágta a bárónőt. *Scotti* vagyonaért vette feleségül az asszonyt, de a bárónő mindjárt a házasság első hónapjában elvált *Scotti*tól, mert meggyőződött arról, hogy a báró elzüllött ember. Azóta *Scotti* báró — mint ezt a nála talált levelek bizonyítják — ügyvéd útján iparkodik pénzt szerezni feleségétől.

— Öngyilkos rendőrtiszt. Budapestról jelentik: *Fodor* Geza rendőrtiszt, a 9. kerületi kapitányságnak segédbiztosi főnöke ma delután főlölte magát, mert súlyos ideggyógyos orvosok gyógyíthatatlannak mondták. *Fodor* azonnal meghalt.

— Százharmincnyolc utlevél. *Aradvármegye* alispáni hivatala egyetlen hét leforgása alatt, november 13. és 20. között *százharmincnyolc utlevél* kérelmet intézett el. Ebben a számban a kedvezőtlenül elintézt, visszautasított utlevél kérelmek nincsenek benne. A kivándorlók részint *Nemetszországba*, részint *Amerikába* mennek. Legtöbb köztük a románok, de sokan vándorolnak ki a német falvakból is. A téli munkahiány, a kedvezőtlen mezőgazdasági termésviszonyok csak fokozzák a kivándorlást.

— Aradi ápolónő a harctéren. *Trubinszki* Jolán volt aradi közkezei ápolónőnek nagyon megesett a szíve a török sebesülteken, akik kellő ápolás, tisztaság híján selymölőnek a harctér tábori kórházában, — legalább is így olvasható ez a hadtudósítók cikkeiben. A volt ápolónő tehát elhatározta, hogy segítségükre siet a török sebesülteknek, *Konstantinápolyba* megy és jelentkezik a hadügyi kormányzat: ha olyan hiány van az ápolásban, akkor ta'án jól megfizetnek egy ápolónőt. Így mondta el terveit *Trubinszki* Jolán Aradmegye alispáni hivatalában, ahol török földre szóló utlevelet kért, még pedig sürgősen, mert ha sokáig tart, közben esetleg beköt kötnék és akkor vége a betegápolásnak és a nagy keresetnek. Miután azonban *Trubinszki* Jolán — aki az utlevélhez tartozó személyleírás szerint pankotai születésű 36 éves római katolikus hajadon, különös ismertető jele: himlőhelyes — most *Kövesmesen* lakik, utlevél kérelmét *Csanádvármegye* alispánjához küldik át.

— Veszett kutyák garázdálkodása. Zámmon egy veszett kóbor kutya több embert és kutyát megmart. Ezek közül csak négy embert küldtek a budapesti Pasteur-intézetbe, mert külsőleg is reájuk volt bizonyítható, hogy össze voltak marcangolva; ellenben a többiek nem jelentkeztek kihirdetésre sem, szomorú jelül, hogy a román parasztok mennyire irtóznak az orvosi gyógykezeléstől és minden betegségüket ráolvasással gyógyítanak. Noha szigorú elzárás van, a lakosság mégis rettegésben van, mert a környékben is sok állatot megmártak a beteg kutyák.

— Japán disztárgyak lakkaszták, kávé és tea-készletek *Kotányi* János paprika lerakotában *Robitsek* Józsefnél *József főherceget* 3.

— Emberkinzó földbirtokos. *Prágából* jelentik: Érdemes tárgyalás lesz holnap a büntető törvényszéken. A vádlott *Bercsényi* Albert nagybirtokos, a vád pedig személyes szabadság megsértése és súlyos testi sértés. A panaszos *Gróbel* Lorbert bécsi pénzügynök, akit a fiatal földbirtokos meghívott kastélyába olyan ürügy alatt, hogy pénzre van szüksége. Amikor a pénzügynök megérkezett, szeges korbáccsal véresre verte, másféle módon is megkínózta, revolvért szegzett halántékának s gyönyörködött benne, hogy a pénzügynök halálos félelmében többször elájult. — Mikor a megkínzott *Gróbel* eszméletre tért, *Bercsényi* Albert nyilatkozatot íratott vele alá, hogy nem tesz ellene feljelentést és nem kér fájdalomdíjat. Majd újból bestialis módon megkínózta, leírhatatlan dolgokat követett el ellene és végül a lépcsőkön ledobta. A fiatal földbirtokos azért akart bosszút állani a pénzügynökn, mert mikor még kiskorú volt és *Gróbel* pénzt szerzett neki atyja pedig az adósságok kifizetését megtagadta, a pénzügynök feljelentéssel fenyegetőzött.

— Gyógyítható-e a tüdőbaj? Ezzel a fontos kérdéssel foglalkozik egy népszerű brosúra, amelyet *Guttmann* H. dr. a Finsen-intézet főorvosa írt. Ebben a füzetben egészen új utakat találunk a tüdőbajok ellen való küzdelemre. Hogy mindenkinek, aki tüdő-, nyak-, vagy gégefőbetegségben szenved, lehetségessé tegyük ennek az illusztrált könyvnek a megszerzését, teljesen ingyen és bérmentesen küldjük el minden betegnek. Csak egy levelezőlapot kell érte írni a *Paulmann & Co.* cégnek, Berlin 947. Müggelstrasse 25.

— Papírfeldolgozó vállalat *Ingusz* I. és *Fia* Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház géperőre berendezett nagybani kalap-, csomagoló-, koszoru és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük elforduló szükségletnél ajánlatainkat kérni.

— A legmegbízhatóbbak a *Messenger-boyok*. Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(*Krisztus nem fizetett koszpenzt.*) Egy közeli város katolikus jellegű internátusának növendékei nem panaszkodhatnak arról, hogy tömük őket étellel. Némelyek állítólag ebéd után még nagyobb étvágygal kelnek fel az asztaltól, mint ahogy leültek.

A napokban egyik fiú félhangos mormogással fejezte ki elégedetlenségét. Ezt meghallotta az egyik felügyelő s lefordta a fiút.

— *Krisztus* — fejezte be beszédét a pafektus — negyven nap és negyven éjjel börtön fiam a pusztaiban...

— Igen ám, de nem is fizetett havonta 120 korona koszpenzt!

(*Cár és művész.*) Lisztől beszéltek, hogy egy alkalommal a cári udvarban játszott. A hatalmas uralkodó azonban nem respektálta kellőleg kollegáinak, a zongoraművészek királyának játékát s élénk diskurzust kezdett szomszédjával. Liszt önértelét annyira bántotta ez a figyelmetlenség, hogy abbahagyta a játékot. De a cár szeretetreméltó mesolylyal fordult felé:

— Óh, csak folytassa, engem nem zavar!

(*Visszautasított tanács.*) Egy erős, tagbaszakadt ember koldulva állított meg egy aradi urat a kózzon. Az ur végignézte a kolduson s aztán kissé ingerültemmondja:

— Hogy koldulhat ilyen erős ember? Menjén dolgozni!

A koldus ridegen válaszolt:

— Én pénzt kértem és nem tanácsot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. J. Egyik se nyert.

R. Rossz.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 21

Készárú.

Amerika 1/2 olcsóbb. Kínaiat, vételkezd korlátolt 20 ezer mm. 5 fill. olcsóbb.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1913. áprilisi	11.96—11.96	11.99—12.00
Rozs 1913. áprilisi	0.48—10.49	10.51—10.52
Tengeri 1913. májusi	7.85—7.86	7.87—7.88
Zab 1913. áprilisi	10.89—10.90	10.97—10.98

Es árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (nov. 21.)

Magyar hitel	790.—
Osztrák hitel	605.—
4% koronajáradék	84.45
Osztr.-magy.-államvasuti	668.50
Jelzálogbank	419.—
Leszámitolóbank	511.—
Hazai Bank	284.—
Magyar Bank	541.—
Keresk. Bank	3730.—
Rimamurányi	703.—
Salgótarjáni	720.—
Közuti Vasut	671.—
Városi Villamos	374.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 21.)

Osztrák hitel	607.—
Magyar hitel	790.—
Osztrák-magyar államv.	684.50
Déli vasut	103.75

A Temesvári Lloydársulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 912. nov. 21. Buza 75 kilogrammos 20.40—20.50, 76 kilogrammos 20.60—20.70, 77 kilogrammos 20.70—20.80, 78 kilogrammos 20.80—20.90. Rozs (prima) 18.70—18.75 (közép) 18.20—18.30 Arpa (sértőzd) 20.10—20.40. (takarmány) 18.70—18.80. Zab (prima) 20.25—20.35, közép) 19.45—19.55. Tengeri rézi. (magyar) 19.90—20.00, új 11.40—11.50. (román) régi 19.90—20.00, új 11.40—11.50. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.70, (rózsa) 6.30—6.40.

Felölös szerkesztő:

Bolgár Lajos.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színház
Ma pénteken, 1912. november 22-én:

1. Mozgófénykép-ujság. A legújabb világesemények. —
2. Az özvegy férj jelöltjei. Kacagtató vígjáték. —
3. Boszorkány tűz. Látványos dráma 3 felvonásban. —
4. Palika és az angol nevelőnője. Kacagtató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódásgosan 11-ig tartanak. — Helvárak: Páholv. ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-es hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. — Gyermekek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyzedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma pénteken, 1912. november 22-én:

1. Frici öngyilkos akar lenni. Humoros. —
2. Eclair hirdető. —
3. Az erényes Lujza. —
4. Aranykalitkában. Egy táncosnő regénye. Három felvonásban.

1912. november 21., 22-én csütörtökön és pénteken utolsó szám A balkán háború.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A bolygók kéretnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni. — Minden előadás katonazenekar játszik. Helvárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1912. november hó 22-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Abrahám a menyországban.

Operette 3 felvonásban. Írták Willner és Bodánszky. Fordították Molnár Ferenc és Heltai Jenő. Zenéjét szerette Gránibhstaedten Brunó. Karnagy Tilger Arpád. Rendező Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Fischer	Gyöző A.	Heitaági	Nógrádi M.
Ridy	Kállay J.	Metkovitz	Haj utska
Dr. Marosty	Balázs B.	Csipke Rozi	Dióssy
Csóthy	Huszár	Tivadar	H-rol
Szilvory	Dr. Beregi	Selyem Sári	Hampel Ilona
Zicsi	Delli L.	Tollas Juci	Ajtainé

Kezdeté este 1/8 órakor.

NYILTTÉR.*

EREDETI

Angol Rumok,
angol és orosz

TEÁK,

Cognacok, liqueurök,
Rum és liqueur essen-
ciák a legjobb minő-
ségben kaphatók ::

TÖRÖK ANDOR

ÉS TÁRSA

7571

:: drogeriájában ::

Arad, Andrassy-tér 20.

Elsőrendű

Galoschnik
(sárcipő)

nyelv és nyelv-

nélküliek, valamint hócipők nagy vá-
lasztékban. Kapható

2041

Kutányi J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

GYÖRGY

MENYHÉRT

ÉS TÁRSA

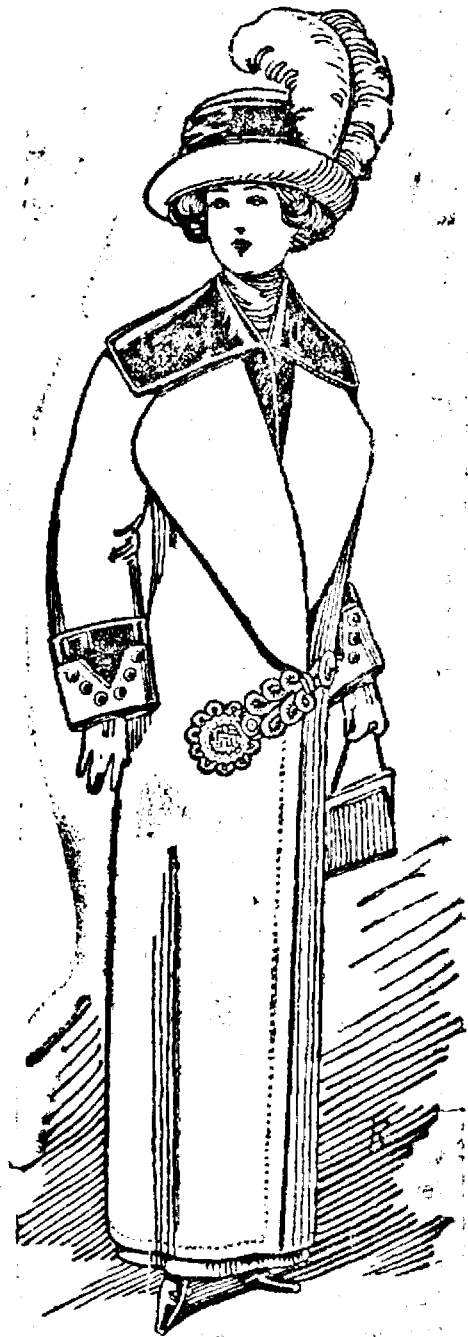
női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL:

855.

SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyegek
Szörme kabátok
Színházi köpenyegek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szörme garnitúrák nagy vá-
lasztékban

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

Nyíltér.**TEA
RUM****ATLANTIKA****ARAD,
Andrássy-tér 20.****Ha divatos és jó ruhát,**

cipőt, kalapot akar olcsón venni

forduljon bizalommal 5441

Korányi Jenő

Szabadság-téri üzletéhez.

A mi kávénk

izlik mindig a legjobban, valahányszor azt az anyuska a Kassa-i gyárban készült „Valódi”: Franck:kal készíti, — konstátálta egyhangulag az asztal körül ülő egész család; oly fűszeres ereje van, oly kitűnően izlik és sokkal tetszetősebb színű.

A „Valódi”: Franck:ot tartalmazó ládikák és csomagocskák gyárjegy gyanánt a kávédaralót viselik.

Tartozik ■ Követel

praktikus

kézi zsebfüzet

kapható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ára 20 fillér.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női
fekete vagy barna 13 K.
Antilop divat magas cipő 14 K.
Eredeti angol kalapok nagy
választék Gyukits kalap 10 K.
Női vagy férfi sevrő cipő 9 K.

43123—1912. ah. sz.

Hirdetmény a házbér bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1913. évre való érvénnyel kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium 1912. évi 111507. sz. kiadott rendeletével az 1912. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbérről szóló 1909. évi VI. t. c. 46. § a értelmében a bevallás annak a községnek előjáróságánál történik, melynek területén a ház fekszik. A házbérvédelem bevallása kötelezően van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonközösség esetén az összes tényleges birtokosok!

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önj. gu, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Ha közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, további az összes tényleges birtokosok meghatalmazotjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy ha-zonélvező), illetve a törvényes képviselő, a házbérvallomási ívet meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhívattak tehát a vallomáadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságoknak megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál november 2 ikával kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújtsák be.

A b-vallás tárgya: a házak évi nyers jövedelme. Nyers jövedelemnek tekintendő együtvéve mindaz amit a bérlő a bérléttárgy használatában a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Aki vallomását az előírt határidőben be nem adja, a kivetés során megállapított házbéradónak a) 10%-át, ha pedig a részére szabályszerűleg kézbesített és vallomása benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 40%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meg nem halad, b) 50% át, illetőleg ha a részére szabályszerűleg kézbesített és a vallomása benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 250%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meghalad. (1909: VI. t. c. 48. §-a és 1912: LIII. t. c. 89. §-a.)

Ha a vallomáadásra kötelezett a vallomási ívet a bérösszegnek beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—2000 K-ig terjedő rendbírósággal, ahány bérlőjével ezt elkövette. Hasonló rendbíróság alá esik a bérlő is, ha a vallomási ív aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja.

Bi óráig büntetendő, vagyis jövedéki büntető eljárás alá esik kihágást követ el a tényleges birtokos vagy annak törvényes képviselője, ha a házbérvédelemre vonatkozó vallomási ívben adóköteles jövedelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva, valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrővidítésre alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan résztvesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomáadásra kötelezett a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Kelt Aradon, 1912. november hó 5.

A városi adóhivatal.

Hirdetmény.

Egy az adóvégrehaj-
tásban teljesen jártas
adóvégrehajtó Med-
gyesbodzás község-
nél 5 korona napi-dij
mellett

7567

**azonnal
felvétetik.**

Medgyesbodzás, 1912.
évi november hó 20.
Előjáróság.

13705—1912.

Hirdetmény.

Felhívattak mindazok az adózók, kik a folyó évi negyedik adórészletet, valamint a régi, már esedékessé vált adó, hadmentességi díj, utadó, visszabályozási költség, iparostületi-díj, egyházi-adó, munkás betegsegélypénztári hozzájárulási-díj és csatornázási-költség tartozásaikat mindezekig nem fizették be, hogy tartozásaikat most már annál bizonyosabban fizessék be, mert különben tartozásaikat a végrehajtási-díjak felszámításával fogják tőlük behajtani.

Arad, 1912. év nov. hó 15-én.

Városi adóhivatal.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Körülbelül 40.000 darab tölgyfából faragott **szőlőkaró**,
Körülbelül 7000 darab tölgyfából faragott **kerítés-
oszlop** 10-től 15 cm. vastagsági, 2—2½—3 méter
hosszu. Körülbelül 1100 darab tölgyfából faragott **váltó-
különfa** 16, 20 cm. vastag 2.60-tól, 4.20 méterig
hosszu, körülbelül 900 darab tölgyfából faragott **párna-
(rigli) fa** 10-től 16 cm.-ig vastag, 3-tól 5 mtr.-ig hosszu

jutányos árban eladó

s waggonszámra is kapható.

Érdeklődőknek felvilágosítást nyújt

SCHEER EDE,
Nagyhalmagy. Aradmegye.

7566

Vezérképviselő

ha nem is kereskedő, kerestetik gépgyárunk egyedüli képviselőjére **Arad környékére. Teljesen független igen kellemes állás.** Urak kik 3000 korona készpénz felett rendelkeznek küldjék azonnal írásbeli ajánlatukat vagyoni viszonyaik megadása mellett

Maschinen-Fabrik C. **BANTELMANN & Co., Hannover**

Brünniszövetek

ami ruhák elké. Alacsony legolcsóbb gyári árakon kaphatók

ETZLER és DOSTAL cégnél

BRÜNN. Schwedeng 41. 6981

A tanítói szövetség és az állami tisztviselők egyesületének szállítója. Ha direkt a gyárból veszi a fogyasztó ezen árúcsökkentést, sok pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek mindenféle áron. A legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta válasszék megtekintésre bérmentve küldeték. T. 25

Alkalmi vétel és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerárnyakban

Deutsch Izidor

Óra és ékszerárny

Hülzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulók

arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcserezhetőnek.

Telefon 488 Telefon 488

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tenne, jogunk van át a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja társai nevében a munkálatokra vonatkozó rendelkezéseket és utasításokat átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kitéendő az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen felelősek

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenytárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük.

Arad, 1912. évi november hó 11-én. **A gazdasági szék.**

5427—1912. szám.

Ajánlati felhívás!

Aradvármegye közkórházi bizottságának folyó évi november hó 19-én tartott ülésének határozata értelmében közkórház 1913. évi tejszükségletének biztosítása céljából pályázatot hirdetek.

A kórház évi tejszükséglete körülbelül 50—60 000 liter, mely eredeti plombázott edényben, fölözetlenül szállítandó.

Pályázók felhívattak ajánlatukat 1 kor. bélyeggel ellátva, zárt borítékban, az egységár kiírása mellett, Aradvármegye közkórháza, igazgatóságánál közvetlenül vagy posta útján f. évi december hó 4 ig beadni.

Arad, 1912. évi november hó 19.

Dr. Zimmermann,
kórházi igazgató.

7568

1697—1912.

Hirdetmény.

A kurtakéri (Aradmegye) községi székházának tatarozása törvényhatóságilag engedélyeztetvén, az ezzel járó összes munkálatokra nézve a jegyzői hivatalban folyó évi december hó 10-én d. e. 10 órakor szóbeli nyilvános árlejtés tartatik.

Írásbeli zárt ajánlatok is elfogadhatók.

Kikiáltási ár 1026 kor. 19 fillér, melynek 10 százaléka vállalkozó által az árlejtés megkezdése előtt óvadékképpen készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a községi pénztárban letéteményezendő.

Az árlejtési feltételek terv és költségvetés a jegyzői hivatalban megtekinthetők.

Kurtakér, 1912. évi november hó 16 án.

Stieger István,
jegyző.

7569

777—912. gsz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradi kulturpalotában szükséges villanyvilágító testek szállítása iránt f. év december hó 2-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenytárgyalást tart.

1. A versenytárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki iparággyakorlására engedélyvel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő munkálat teljesítésére hatóságilag engedélyvel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város községével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban, 1 koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be. Az elkészített vagy szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 2 koronáért kaphatók, miután az egységárak és végösszegek pontos leírása és a végeredmények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.

Az ajánlatok kizárólag a városi mérnöki hivatalban megtekinthető munkákra nyújthatók be.

4. Az ajánlathoz 5% bánatpénznek a városi pénztárba való letételét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkáathoz kizárólag hazai anyag használható és honi munkások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal közvegi ellenőrzésének veti magát alá

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10% biztosítékra kiegészíteni.

7. Fentartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon válasszunk.

8. Ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

A gyermekeknek!

Ahol gyermekek vannak a házban, ahol betegeket könnyen emészthető ételekkel kell táplálni, a következőket vegyük figyelembe:

Kalács dr. Oetker receptje szerint készítve,

dr. Oetker-féle sütőporral

a legjobb sütőpor segítségével a mit jelenkorban sütnék, a legjobb tápláléknek nevezhető. A saját konyhájában dagasztva, tejet, vaját, zsírt, lisztet, tojást, cukrot tartalmaz, tehát a legszükségesebb tápláló anyagot könnyen emészthető és ami legfontosabb, igen izléses formában. A nagy hőfok által a lisztben levő fölösleges víz és esetleges bakteriumok ártalmatlanná tételnek. Minderről saját megfigyelése minden házi asszonyt és anyát meggyőzi. Receptkönyve ingyen *Dr. Oetker-féle sütőpor* mindenütt kapható.

Nagybani elárúsító hely: Färber Lajos, Arad.

Tessék arra figyelni, hogy a valódi dr. Oetker-féle gyártmányt kapják. 9661

Porszívógépek,

parkettisztítók, villany főzőedények és vasalók, villanyberendezések, villanycsillárok, dynamogépek, villanymotorok

olcsón kaphatók:

Kalmár Józsefnél

Aradon,
Salacz-utca 2. szám.

Ha finom
Teát, Rumot
óhajt forduljon
Vojtek és Weisz-céghez
Aradon.

Teák.		Rumok.	
	Kor.		Kor.
1 csom. igen fin. keverék	— 50	1/2 lit. üv. „Hungaria“	1.10
1 „ „ „	1.—	1 „ „ „	2.20
1 „ „ „	2.—	1/2 „ „ „ Jamaica II.	1.30
1 „ fin. keverék 1/4 k. k.ó	2.50	1 „ „ „ II.	2.60
1 „ „ törmelék	— .40	1/2 „ „ „ I.	1.80
1 „ „ „	— .80	1 „ „ „ I.	3.60
1 „ „ „ kiló	7.—	1/2 „ „ „ fortior.	2.70
1 „ Popoff-féle 4 sz.	7.—	1 „ „ „	5.40
1 „ „ „ 6 „	5.50	1/2 „ „ „ antiqu.	3.70
1 „ „ „ 8 „	4.50	1 „ „ „	7.40

Postai megrendelések naponta pontosan eszközöltetnek. 701

**Legfájdalmasabb
tyúkszemétől**

Is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle „ANAGALLIN“ használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az „ANAGALLIN“ szóra.

Ara használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák kiirtása a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsev“-vel eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő a „MELOGEN“. Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszébb állandó fekete szíre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 3 korona.

Legjobb, legmegbízhatóbb amerikai gummi óvszer ma már csak egyedül a „NITER“ 6 db. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli kérelmetől

Hajós Arpád gyógyszerárban ARAD Andrassy-tér 22. a megyeháza szomsz.

Értesítés!

A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy a

Forray-utcában levő mészáros- és hentes üzletemben

a mai naptól kezdve az alanti előnyárakért lehet a legjobb minőségű husokat venni és pedig:

I-ső rendű hizott marha-hus eleje kg.-monként	1 K 44
Leves husok: hátulja	1 K 60
Pecsénye husok kg.-ja	1 K 76
Sertés hus: karaj kg.	2 K —
Sertés hus más részekből kg.-monként	1 K 84
Fiatál borju hus eleje kg.	1 K 92
Fiatál borju hus hátulja 1 kg.	2 K 40
Szalonna és zsír kg.	1 K 76

Szives pártfogást kér

7438 FARKAS GYÖRGY.

Boldog karácsonyi ünnepeket!

Ezer márka értékű örömet szerez ön magának és gyermekeinek, ha az én törvényesen védett büvésvivemet megrendeli, amivel ön feltűnő és nagyszerű mutatványokat produkálhat a hosszú téli estéken, érdekes fiatal és öregnek. Csakis nálam kapható 75 fillér beküldése mellett. Bérmentve 3 darab 1 korona 50 fillér. Utánvéttel 50 fillérrel több. Bármely ország-beli levélbélyegeket fizetésül elfogadok. Egy karácsonyfa alól sem szabad hiányoznia

Max Ewald, áruháza Gelsenkirchen. Postaszekrény 35. Minden megrendelő, három darab törvényileg védett tréfás ujévi lapot kap ingyen. 7351

Parmeterőjavítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummicsővek legolcsóbb gyári árakon. A szivattyu-hozagból a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik, és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

golyó szelepekkel. 1701

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot. — A gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás) hozzá való országos egységes csavarok

és a legjobb minőségű, befüll gummirozott

kendercsővek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csővekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

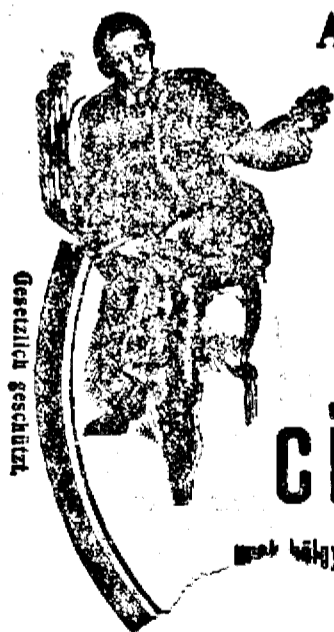
HÖNIG OTTÓ

m. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyukészítő.

Arad, Rákóczi-u. 27. sz.

THE VERA

American Shoe

A jelenkor legtükételesebb, legkényelmesebb, és legtartósabb amerikai

Cipőip

Made by Rice & B...

URÁNIA

Ma utoljára

SAHARET TÁNCOL

AZ

ARANYKALITKÁBAN.

Ezt követi:

Kezdeti felvétel a **BALKÁN HÁBORURÓL.**

ennyiségű

ura

ló.

Nyomtatványok

osinos kivitelben készülnek
az Aradi nyomda r. t.-nál.

Eszen rovatban minden egy
melyi beiktatásért 4 Ft. 500.
vastagabb betűkkel 8 Ft.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tér 22.
Kiadóhivatali telefon: 181. sz.
Szerkesztési: 257. sz.

Apró hirdetések felvételének a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szöveg elírás — avagy levélbélyegekben. Tudakozásul a hirdetés száma mindenkor felvételkor felvétel megkötéséig. (A jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, és esetben, válasszék meg az elvétel. Az apróhirdetések díja a szöveg száma szerint számítódik. Minimum 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a kértetben előírásainak jelszavak. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatali hivatalra díjazással megkötésű HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,
melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettségük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elismertjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Szép fogakat
ajánlunk. Legajánlatosabb Vojtek és Weiss Dentolin fogcrémje. I-5251

„Urasszony“
részére levelet küldött „Dalia.“ 7577

Guzami cikkek
legfinomabb minőségben Vojtek és Weissnál. I-5251

KIADÓ LAKÁS.

Karolina-u. 8. sz.
alatt 4 szobás lakás azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 7256

Színházzal szemben
kis butorozott szoba december 1-re kiadó, Vörösmarthy-u. 1. Bővebbet a házmesternél. 7572

Kopott parket
tűkörünyes lesa, ha azt Vojtek és Weiss parket-pasztájával dörzsöli fel. I-5251

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Valódi Költői versek
ruha, haj, fog, és parketta kefék, ugyszintén francia gumi különlegességek kaphatók jól és olcsón Róna Jenő cégnél, Andrássy tér 18. sz. Telefon 283. sz. 3291

Háztulajdonosoknak
nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérfőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5811

Keresek megvételeire
egy kisebb fűszerüzletberendezést. Klein I. Batthyány-utca 28. 7575

Egy nagy és keveset használt
Meidinger kályha, egy kisebb Wertheim-kassza és 6 borszék olcsón eladó Herzfeld Gyulánál, Asztalos Sándor-utca. 7570

Eladó 125 hl. 6bor
1911-beli világosi termésű és 4 hl. vörös bor 1900-beli. Kreittler Lipót Ujszentanna, Aradi ut 965. szám. 7574

ALKALMAZÁST KERES.

Egy intelligens
leány elárulási állást keres, a üzleti teendőkhöz jártság, azonnali belépésre. Cím a kiadóban 7560

ALKALMAZÁST NYER.

Játéva megkereshet
naponta 10—15 koronát, aki egy tekintélyes fővárosi részletáruház részére üzletek szerzésére vállalkozik. Jelentkezés délelőtt 9—12-ig. Cím a kiadóban. 7556

Gyakorlott varrótányok
felvétetnek Weiss Samu divattermében, Weitzer János-utca 10. 7563

Egy 2 középkorú
végzett, 14 évet betöltött ügyes fiú nyomdász tanulónak felvétetik.

671—1912. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1912. évi 17918. és 17919. számú végzése következtében dr. Sabostyén József ügyvéd által képviselt Csermő és vidéke ipénztár r. t. javára 380 és 450 kor. s járulékaik értékéig 1912. évi szeptember hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2857 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: ágynemű, vetőgépek, buza, lovak, sertések stb. nyilvános árverésen eladtnak. Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbíró 1912. évi V. 492. sz. végzése folytán 380 és 450 korona tökékövetelés, ennek végzés szerinti kamatai, 1/8% váltódíj és eddig összesen 255 kor. 48 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Talpason leendő megtartására 1912. november hó 30-ik napjának délelőtti 12 órája táridőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-al értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. Amennyiben az elárveresendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Kisjenőn, 1912. évi november hó 11. napján.

Balassa,
kir. bír. végrehajtó 7565

KÜLÖNFÉLE.

Elvezett
Orczy-, Trörök Gábor-utca, Holtmarossor, Választó- és Kasza-utcákon keres-tül egy ezüst cigaretta táska, b foglalt szarvas foggal és kék emelir írás-al: Bóri 1909. Becsületes megtaláló 20 korona jutalomba részesül Munkácsy Mihály-utca 6 sz. alatt 7576

Krausz Paula
szinbázépület, első aradi 112000 kötetből álló kölcsönkönyvtárába magyar, német, francia és angol ujdonságok nagy számban beérkeztek. Ugyanitt minden folyóirat, divatlap bérletben és egyenként kapható. Telefonszám 511. 4541

Diamant Jenő
Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület- és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít egy helyben, mint vidéken. 5951

Ügyes kárptos 1211
ajánlunk a szakmába bármely kárptos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, egy saját műhelyben, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfelemléssel nélkül. Stah M., Thökoly-tér 7. sz.

Taxameteros
Bér-autok
Telefonszám 816
1881
Szállást: reggel 6 óráig éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 2. sz.

Zálogház-
bél vétetnek arany-, ezüst- és ókereszközök
Farkas Streicher J.
Arad, Tökoly-ter 4. sz. 5951

Diamant Ferencz
villamos világítás, telefon-csengő berendező, osillár- és izzótestek raktára 3161
Deák Ferenc-u. 7.
Telefon 595. szám.

23181—1912. kb. sz.
Hirdetmény.
Közhírré teszem, hogy a nagyméltóságú m. kir. keresk. miniszter ut 75845/VL—D—1912. sz. rendelkezéssel megengedte, hogy Arad állomáson kirakott árúknak a pályaudvarról való elüvarozása, valamint a cukorrépa küldeményeknek a pályaudvarra való beüvarozása és a rakodással felmerült munkálatok további elhatározásig vasárnapokon is egész napot át minden további korlátozás nélkül végezhetők. Arad, 1912. évi október 31.
Green, s. k.
h. főkapitány.

Posta-csomag feladási

és utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

Aradi Nyomda
Részvénytársaság
készít
névjegyet
elegantességnappal
= nyomva =
divatos kivitelben.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN
 ARAD.

ŐSZI ÉS TÉLI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.

Angol raglanok,
 Női divat felöltők,
 Plüsch kabátok,
 Broccát felöltők,
 Színházi kabátok,
 Angol bundák,

Szörme felöltők,
 Leánykabátok,
 Gyermekfelöltők,
 Angol kosztümök,
 Divat bluzok,
 Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.

INGYEN KAP EGY

DISZITETT KALAPOT

ki 10 koronáért vásárol a

Kalap Bazárban

ARAD, Deák Ferenc-utca 8.